

onderzoek in de cultuursector

Letty
Ranshuysen

Postbus 25324

3001 HH Rotterdam

Telefoon (010) 4361548

Telefax (010) 2250286

E-mail letty@lettyranshuysen.nl

www.lettyranshuysen.nl

CULTURELE BRUGGENBOUWERS IN DE WIJKEN

**evaluatie van de cultuurscouts
in vier deelgemeenten**

**(eerste rapportage in het kader van
de kwalitatieve evaluatie van
het Rotterdamse Actieplan Cultuurbereik)**

**Rotterdam, oktober 2006
Letty Ranshuysen en Anna Elffers**

INLEIDING	1
De cultuurscouts	1
Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden	1
Leeswijzer	2
1. DE CULTUURSCOUTS EN DE DEELGEMEENTEN	3
1.1 Werkwijze van de cultuurscouts	3
1.2 De vier deelgemeenten en hun culturele klimaat	4
Charlois	4
IJsselmonde	5
Hoogvliet	6
Kralingen-Crooswijk	7
1.3 De vier cultuurscouts: stand van zaken	8
Charlois	8
IJsselmonde	9
Hoogvliet	9
Kralingen-Crooswijk	10
1.4 Door de cultuurscouts beoogde effecten	11
2. DE KLANTEN VAN DE CULTUURSCOUTS	12
2.1 De verschillende klantgroepen en hun verwachtingen	12
Kunstenaars (Kunstenaarscollectief Wandschappen)	12
Cultureel ondernemers (Art&gineering / Scooterdesign)	13
Buurtbewoners (Bewonersvereniging Hordijkerveld)	13
Amateurkunstclubs (Schildersamateurclub Chabotgroep)	14
Bedrijven/winkeliers (Stichting Samenwerkende Bedrijven Gadering)	15
Woningcorporaties (Woonbron)	15
Scholen (Brede school Arentschool)	16
Welzijnswerk/jongerenwerk (Charlois Welzijn, jongerenwerk Zuidwijk)	17
2.2 Het contact met de cultuurscout	17
Het eerste contact	17
De inhoud van het contact	18
2.3 Evaluatie cultuurscouts	21
Charlois	21
IJsselmonde	22
Hoogvliet	23
Kralingen-Crooswijk	24
2.4 Door de klanten gesignaleerde effecten	24
3. CONCLUSIES	28
3.1 Evaluatie beoogde effecten	28
3.2 Succesfactoren	30
3.3 Behoeften, effecten, kansen en voorwaarden per klantgroep	31
3.4 Drie dimensies om behoeften te peilen	33
4 AANBEVELINGEN	34
4.1 Do's en don'ts voor de cultuurscout	34
4.2 Algemene beleidsaanbevelingen	36
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	39
BIJLAGE: OVERZICHT GEÏNTERVIEWDEN	40

INLEIDING

Het Actieplan Cultuurbereik heeft tot doel het cultureel bewustzijn van burgers te versterken door het vergroten van zowel het publieksbereik als de actieve participatie in kunst & cultuur. Daartoe hebben alle provincies en 30 grote gemeenten elk een eigen actieprogramma opgesteld, dat ruimte moet bieden aan een gevarieerder cultuuraanbod, het leggen van dwarsverbanden tussen cultuursectoren en het actiever aanspreken van het (potentiële) publiek. Het actieprogramma in Rotterdam heeft als specifieke doelstelling toegevoegd: het verhogen van de deelname van jongeren, allochtonen en bewoners van (achterstands)wijken aan het kunst- en cultuuraanbod van de stad.

Het beleidstraject gaat in 2005-2008 haar tweede periode in. In Rotterdam is ervoor gekozen om door te gaan met de meeste deelprogramma's die in 2001-2004 werden uitgevoerd. Wel komt er een nieuwe nadruk op het meten van de resultaten van de programma's. Zowel kwantitatief (via verzamelen van cijfermatig materiaal nagaan hoeveel bezoekers of deelnemers worden er bereikt en wat hun leeftijd en geografische herkomst is), als kwalitatief (via gesprekken met betrokkenen nagaan welke effecten diverse programma's op het culturele klimaat in de stad hebben). Onderzoeksbureau Letty Ranshuysen is gevraagd het kwalitatieve deel van het onderzoek uit te voeren in de periode 2005 tot en met 2008. Gezien het grote aantal deelprojecten zijn drie deelprogramma's aangewezen, die middels kwalitatief onderzoek geanalyseerd zullen worden, te weten:

- Cultuurscouts (Ondersteunen van ontluikende culturele initiatieven en talenten in de wijken)
- Cultuurbuur (Podiumkunsten in de wijkgebouwen)
- Musea en de wijken (Tentoonstellingen voor en met input van wijkbewoners)

Bij deze drie kwalitatieve onderzoeken gaat het vooral om de effecten die de projecten hebben op de deelnemers. Behalve over de drie projecten afzonderlijk, zullen aan het einde van de rit ook algemene conclusies worden getrokken over de effecten van de uiteenlopende werkwijzen, waarvoor binnen de programma's is gekozen. Op die manier kunnen de Gemeente Rotterdam en de betrokken organisaties leren van de opgedane ervaringen en die toepassen in toekomstig beleid. Bovendien kunnen ook andere gemeenten en organisaties buiten Rotterdam dan hun voordeel doen met de ervaringen in Rotterdam. Het doel van het driejarige onderzoek is als volgt verwoord:

Het analyseren en vaststellen van de effecten bij deelnemers aan drie deelprojecten van het Rotterdamse Actieprogramma Cultuurbereik gedurende de periode 2005-2008 en het benoemen van succesfactoren, zodat van de ervaringen geleerd kan worden voor toekomstige projecten, binnen en buiten Rotterdam.

De cultuurscouts

In deze eerste rapportage staat het onderdeel cultuurscouts centraal. Dit onderdeel wordt uitgevoerd door de Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur (Stichting NRC). Deze stichting richt zich op het ondersteunen van ontluikende culturele initiatieven en talenten in de wijken van Rotterdam. Hiermee wil het Rotterdammers activeren, sociale verbanden behouden en leefbaarheid bevorderen. Per deelgemeente worden door de cultuurscouts netwerken ontwikkeld van personen en organisaties uit de sectoren kunst & cultuur en samenleven. De kerntaken van een cultuurscout zijn: adviseren, bemiddelen, project-ondersteuning en netwerken opbouwen.

Halverwege 2006 zijn er vijf cultuurscouts actief in de deelgemeenten Kralingen/Crooswijk, IJsselmonde, Charlois, Feijenoord en Hoogvliet. Zij worden, behalve vanuit het Actieplan Cultuurbereik, per deelgemeente ook gefinancierd door een andere geldschieter. Meestal is dat de deelgemeente zelf. In Feijenoord heeft het project een tijd lang stilgelegen en is het recent opnieuw opgestart. Met ingang van 1 september 2006 is er een zesde cultuurscout aangenomen in Delfshaven. Ten tijde van het onderzoek waren er dus in vier deelgemeenten cultuurscouts langere tijd actief. Dit onderzoek beperkt zich tot hun bezigheden en de effecten daarvan in de vier deelgemeenten waar zij werkzaam zijn: Charlois, IJsselmonde, Hoogvliet en Kralingen-Crooswijk. De deelgemeenten Feijenoord en Delfshaven zijn dus buiten beschouwing gebleven.

Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden

De centrale onderzoeksvragen bij dit onderzoek naar het werk van de cultuurscouts, zijn:

1. ***Wat zijn de effecten van het werk van de cultuurscouts in de onderzochte deelgemeenten?***
2. ***Welke factoren zijn bepalend voor het succes van het werk van een cultuurscout?***

Deze vragen zijn beantwoord aan de hand van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Hierbij staat het perspectief van de te onderzoeken groep veel meer centraal dan bij kwantitatief onderzoek mogelijk is. Door de meer open benadering zijn onvermoede dimensies op te sporen van de motivatie en beleving van de onderzoeksgroep. Er is aandacht voor het gedrag, de denkbeelden, de emoties, de motieven en de specifieke context van de onderzochten: in dit geval de klanten van de cultuurscouts. Met deze werkwijze wordt geen representatieve steekproef getrokken uit deze klanten om zo te achterhalen wat de behoeften en de evaluaties zijn van de gehele klantengroep van de cultuurscouts. In plaats daarvan wordt door met minder mensen meer uitgebreid te spreken een dieper gaand beeld verkregen van de wijze waarop de cultuurscouts tegemoet komen aan de wensen en hulpvragen van hun klanten. Er is geen statistisch materiaal verzameld, aangezien dergelijk algemeen materiaal geen recht doet aan de complexe praktijk van de cultuurscouts. In plaats daarvan hebben we ons gericht op concrete uitspraken van de scouts en hun klanten over behaalde successen en de problemen waar men tegen aan loopt. Dergelijke informatie laat zich goed vertalen in aanbevelingen ten behoeve van de optimalisatie van het werk van de cultuurscouts.

Werkwijze en selectie van klanten

De cultuurscouts rapporteren zelf al uitgebreid over hun werkzaamheden en de tot stand gebrachte projecten. Dit hoefde dus niet opnieuw in kaart te worden gebracht. We bieden dus geen volledig overzicht van de activiteiten van de cultuurscouts. Wel zijn diverse documenten over het Actieplan Cultuurbereik geanalyseerd, vond er een oriënterend gesprek plaats met de directeur van de Stichting NRC en zijn de vier te evalueren cultuurscouts geïnterviewd, om hun Ausgangssituation in kaart te brengen. Daarnaast zijn hun klanten ondervraagd, om de effecten van het werk van de cultuurscouts vanuit hun perspectief in kaart te brengen. Deze klanten zijn in overleg met de begeleidingscommissie¹ geselecteerd. Uitgangspunten hierbij waren dat er een zo groot mogelijke variatie in type klanten, werkwijzen en centraal gestelde culturele activiteit moest zijn en dat er twee typen klanten per deelgemeente ondervraagd zouden worden. In totaal is er met acht verschillende klanten gesproken: elk interview betrof een ander type klant. Het gaat om: kunstenaars, cultureel ondernemers, buurtbewoners, amateurkunstclubs, bedrijven en winkeliers, woningcorporaties, scholen en welzijns- en jongerenwerk. In sommige gevallen is met twee vertegenwoordigers van één klant gesproken. In totaal vonden er 15 diepte-interviews plaats: 11 met klanten en 4 met cultuurscouts (zie de bijlage achterin dit rapport).

Leeswijzer

Degenen die de gesignaleerde effecten van het werk van de cultuurscouts willen eigen maken, kunnen beginnen met de vetgedrukte conclusies in paragraaf 3.1. De aanbevelingen staan in hoofdstuk 4.

Dit rapport schetst de gevarieerde werkwijze en klantenkring van de vier onderzochte cultuurscouts en de effecten van hun activiteiten in de Rotterdamse deelgemeente waar ze actief zijn. Hoofdstuk 1 beschrijft de aanpak van de cultuurscouts, de situatie in de deelgemeenten en de ervaringen van de cultuurscouts. Op basis daarvan worden de beoogde effecten nader gepreciseerd. Hoofdstuk 2 gaat in op de ervaringen van diverse klanten van de cultuurscouts: hun verwachtingen, het verloop van het contact met de cultuurscout en de door hen gesignaleerde effecten. Hoofdstuk 3 toetst eerst in hoeverre de in hoofdstuk 1 benoemde beoogde effecten zijn gerealiseerd. Vervolgens komen de succesfactoren aan de orde, die de gesignaleerde effecten mogelijk maken. Na deze algemene succesfactoren zoomt dit hoofdstuk in op de diverse klantgroepen. In een schema zijn per klant behoeften, gesignaleerde effecten, kansen en voorwaarden voor succesvolle interventie gezet. Vervolgens wordt ingegaan op drie invalshoeken op basis waarvan de behoeften van klanten gepeild kunnen worden. Hoofdstuk 4 vertaalt de onderzoeksuitkomsten eerst naar concrete do's en don'ts voor cultuurscouts. Het gaat hier om werkwijzen die als effectief uit het onderzoek naar voren komen en dus grotendeels al door de scouts worden gerealiseerd. Daarna volgen aanbevelingen voor de overheden die de cultuurscouts financieren. In deze aanbevelingen komt aan de orde hoe de in hoofdstuk 3 aangegeven analysekaders gebruikt kunnen worden voor verdere zelfevaluatie door de scouts en voor vaststelling van prioriteiten op deelgemeenteniveau.

¹ De begeleidingscommissie bestaat uit: Frank Huysmans (onderzoeker, Sociaal Cultureel Planbureau), Sandra Trienekens (onderzoeker, Erasmus Universiteit) en Frits Wiolders (beleidsmedewerker Kunst & Cultuur, Johan de Wittcollege).

1. DE CULTUURSCOUTS EN DE DEELGEMEENTEN

Dit hoofdstuk gaat in op het werk van de cultuurscouts in vier deelgemeenten: drie in Rotterdam Zuid (Charlois, IJsselmonde en Hoogvliet) en één in Rotterdam Noord (Kralingen-Crooswijk). De eerste paragraaf behandelt de algemene werkwijze van de cultuurscouts. De tweede paragraaf schetst het culturele klimaat in de onderzochte deelgemeenten. In de derde paragraaf volgt een beschrijving van de huidige situatie van de cultuurscouts. Paragraaf vier zet de beoogde effecten op een rij.

1.1 Werkwijze van de cultuurscouts

Uit het eerste, oriënterende gesprek met de directeur van de Stichting NRC, Mark Heijne, blijkt al meteen dat de cultuurscouts niet letterlijk 'scouts' zijn. Zij gaan niet actief talent zoeken in de wijken, hoewel dit door veel mensen wordt gedacht. In andere gemeenten is dit soms wel de invulling die aan de cultuurscouts wordt gegeven, maar in Rotterdam niet. Uit het navolgende overzicht van de taken van de cultuurscout blijkt wat er wel van de cultuurscouts verwacht mag worden.

Taken

De belangrijkste taken van de cultuurscouts zijn:

1. Opkomende talenten en culturele initiatieven bijstaan met **advies**. Dat kan zijn op het inhoudelijke of organisatorische vlak. Door middel van een aantal gesprekken kan de cultuurscout oplossingen of suggesties aandragen die de voortgang van een project kunnen bespoedigen.
2. De cultuurscouts zijn daarnaast de aangewezen personen als het gaat om het **bemiddelen** tussen allerlei culturele initiatieven en talenten in de deelgemeenten. Zij zijn in staat diverse partijen uit het netwerk bij elkaar te brengen, waardoor vraag en aanbod bij elkaar komen. Het bemiddelen draagt bij aan de ontwikkeling van culturele projecten. De uitdagingen zijn meerdere disciplines, gelijkgestemden en mensen met verschillende culturele achtergronden bij elkaar te brengen.
3. Wanneer een initiatief meer begeleiding nodig heeft dan een eenmalig advies of bemiddeling, **ondersteunen** de cultuurscouts ook projecten van kunstenaars (professionals of amateur-kunstenaars) of organisaties die culturele activiteiten willen opzetten. Dit betekent dat onder leiding van de cultuurscout een cultureel initiatief van de ideevorming tot aan de uitvoering begeleid kan worden.
4. Tot slot is het de taak van de cultuurscouts om **netwerken** te bouwen: de scouts vormen een schakel tussen de 'humuslaag' in de wijk en de bloeiende culturele instellingen in het centrum.

(Bron: www.stichtingnrc.nl)

Iedere cultuurscout vult deze taken op eigen wijze in. De één staat echt 'met de poten in de modder' en gaat zelf actief op zoek naar creatieve bewoners en interessante initiatieven, daarbij zo veel mogelijk inspeland op hun wensen en behoeften. De ander kiest vooral voor strategische samenwerkingsvormen, met bijvoorbeeld het welzijnswerk of woningcorporaties, om op die manier culturele impulsen aan wijkbewoners te geven. Het initiatief voor de projecten ligt dan ook lang niet altijd bij de deelnemers aan die projecten (de wijkbewoners), maar ook bij professionele organisaties, zoals het welzijnswerk of de deelgemeente.

In eerste instantie richten de vier cultuurscouts zich op initiatieven die uit de wijken zelf komen, maar het blijkt ook steeds vaker voor te komen dat organisaties van binnen of buiten Rotterdam de cultuurscouts benaderen om dit project ook in die deelgemeente uit te voeren. De ene cultuurscout vindt dat prima: "Als er meer gebeurt op cultureel gebied in mijn deelgemeente dan juich ik dat toe", de ander vindt het belangrijk dat zo'n project er echt voor kiest om in deze buurt te werken: alleen als de initiatiefnemer dat kan bewijzen is ze bereid hierop in te gaan.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de cultuurscouts uiteindelijk misbaar willen worden in de deelgemeenten waar ze werken. Ze willen tijdelijk contacten tot stand brengen en impulsen geven, maar gaan er van uit dat dit niet tot in de eeuwigheid nodig is. Het idee is dat op een gegeven moment alles in kaart gebracht is: letterlijk door de culturele kaart, maar ook door de netwerken die zijn ontstaan. Hierdoor zou men elkaar in de toekomst zelf moeten kunnen vinden en is bemoeienis door de cultuurscout niet meer nodig.

Basisproducten

Basisproducten waarvan in alle vier deelgemeenten door cultuurscouts gebruik wordt gemaakt, zijn:

1. De culturele kaart, een plattegrond van de deelgemeente waarop zo veel mogelijk culturele initiatieven, van majorettecorps tot galerie, in een wijk in kaart zijn gebracht. In Charlois en Kralingen-Crooswijk zijn al tweede edities verschenen, in Hoogvliet moet de eerste versie nog uitkomen.
2. De kunstborrel, een ontmoetingsplek voor alle contacten van de cultuurscout, vaak rondom een bepaald thema of activiteit op een bijzondere locatie.
3. De digitale nieuwsbrief, waarmee de contacten van de cultuurscout, en iedereen die zich ervoor heeft aangemeld, maandelijks op de hoogte gehouden worden over wat er zich op cultureel gebied afspeelt in de deelgemeente.

Vanuit het Actieplan Cultuurbereik is aan de stichting NRC een budget beschikbaar gesteld voor directe ondersteuning van initiatieven in de wijken. Per activiteit kan, in principe, maximaal 2.500,- worden toegekend.

De cultuurscouts zijn allemaal op de een of andere manier aan het deelgemeentebestuur gebonden: ze krijgen daar geld van en zitten soms ook in hetzelfde gebouw. Hierdoor blijken zij nogal eens als een soort cultuurambtenaar ingezet te worden. Dit kan zelfs tot gevolg hebben dat de cultuurscouts zich bezig houden met het schrijven van beleidsnota's. Zo waren alle cultuurscouts betrokken bij het schrijven van plannen voor het Lokaal Cultuur Centrum in hun deelgemeente.

Knelpunten

De werkwijze van de cultuurscouts brengt de volgende drie knelpunten met zich mee.

Ten eerste is er het misverstand dat cultuurscouts zelf activiteiten organiseren. Uit de taakomschrijving blijkt dat ze zich echter zo veel mogelijk tot het ondersteunen van initiatieven van anderen dienen te beperken. Door hun enthousiaste opstelling en de noodzaak om projecten uit het moeras te trekken, nemen de cultuurscouts overigens wel regelmatig organisatorische taken op zich bij de projecten die ze ondersteunen.

Ten tweede werken de cultuurscouts met een typisch Nederlandse of westerse communicatiemiddelen, zoals: schriftelijke uitnodigingen, het vastleggen van afspraken op papier, netwerkborrels en digitale nieuwsbrieven. De ervaring leert dat allochtone groepen hierdoor niet worden aangesproken. Het beter bereiken van allochtone kunstenaars en bewoners verdient daarom meer aandacht de cultuurscout.

Ten derde worstelen de scouts met de te hanteren definitie van cultuur. Die wordt zo breed mogelijk gehouden. Ter discussie staat of projecten rondom eten als cultuur beschouwd kunnen worden. De belangrijkste grens ligt bij religie. De cultuurscouts vinden niet dat ze er zijn om religieuze activiteiten te ondersteunen, maar ze komen wel veel activiteiten tegen die cultureel én religieus zijn. "Religie is een struikelblok, maar ook een ingang", aldus een van hen. Dit geldt overigens niet alleen bij allochtone Nederlanders. Ook bij bijvoorbeeld protestantse kerkkoren kan dit dilemma opspelen.

1.2 De vier deelgemeenten en hun culturele klimaat

Charlois

aantal inwoners 1-1-2006	64.786
percentage allochtonen 1-1-2006	54%
percentage koopwoningen 1-1-2005	24%
percentage lage inkomens 2002	64%
aantal werkzame personen 1-1-2004	15.644
percentage werkzoekenden zonder baan 1-1-2004	20%
percentage middelbaar en hoger opgeleiden 2004	40%
percentage inwoners jonger dan 19 jaar 2006	23%
percentage inwoners 20-64 jaar 2006	62%
percentage inwoners 65+ 2006	15%

(Bron: website COS Rotterdam)

De deelgemeente Charlois bestaat uit de wijken: Oud-Charlois, Tarwewijk, Carnisse, Heijplaat, Wielewaal, Pendrecht en Zuidwijk. Met name in Tarwewijk en Carnisse wonen veel allochtonen en is sprake van een grote doorstroom. Deze wijken worden doorgaans gezien als probleemwijken. Pendrecht en Zuidwijk zijn naoorlogse nieuwbouwwijken waar vooral de autochtone bewoners al heel lang wonen. Daarna heeft een instroom van allochtone bewoners plaatsgevonden. Vergeleken met de drie andere onderzochte deelgemeenten telt Charlois het grootste aandeel allochtonen (maar liefst 54%) en het hoogste percentage lage inkomens (64%).

In een groot deel van Charlois vindt momenteel herstructurering plaats. Zo worden huisjesmelkers aangepakt en worden alle scholen omgevormd tot brede scholen². Vooral de laatste drie jaar wordt veel geïnvesteerd in deze herstructurering. De woningcorporaties die hierbij zijn betrokken, en ook de deelgemeente en het jongerenwerk, zijn geïnteresseerd in het inzetten van kunst & cultuur als middel om de herstructurering tot een goed einde te brengen. Dat kan bijvoorbeeld door kunstenaars in te zetten om slooppanden fraaier te maken, of door etalages van leegstaande panden te vullen met kunst. De laatste jaren is steeds meer budget beschikbaar voor dergelijke projecten.

In Oud-Charlois zijn inmiddels veel beeldend kunstenaars gevestigd en er komen er steeds meer bij. Er zijn veel aantrekkelijke, oude panden beschikbaar, die tegen een relatief lage prijs verhuurd of verkocht worden. Omdat er steeds meer kunstenaars zitten, wordt het ook voor andere kunstenaars aantrekkelijk om zich in Charlois te vestigen. Er wordt onderling veel samengewerkt. Dit deel van Charlois heeft een zogenaamde groeibriljant gewonnen: een subsidie voor een plek in de stad die door particulier initiatief kan uitgroeien tot een locatie waar buurtbewoners iets aan hebben. De meeste projecten die hieruit zijn voortgekomen zijn kunst- en cultuurprojecten.

Naast de professionele beeldende kunstenaars vormen Antilliaanse brassbands een belangrijk deel van het culturele leven in Charlois. De deelgemeente heeft met deze brassbands de afspraak dat zij plantsoenen onderhouden in ruil voor instrumenten of een repetitieruimte. Ook is er sinds kort een Lokaal Cultuur Centrum³ gevestigd in wijkgebouw De Larenkamp. In Charlois organiseerde de cultuurscout dit jaar voor het eerst de Stampij Cultuurprijs voor het beste kunstzinnige idee in de deelgemeente. Dit idee werd overgenomen uit IJsselmonde. Het grote aantal inschrijvingen (17) geeft aan dat er volop culturele activiteiten worden georganiseerd in deze deelgemeente.

IJsselmonde

aantal inwoners 1-1-2006	58.782
percentage allochtonen 1-1-2006	39%
percentage koopwoningen 1-1-2005	29%
percentage lage inkomens 2002	53%
aantal werkzame personen 1-1-2004	15.932
percentage werkzoekenden zonder baan 1-1-2004	12%
percentage middelbaar en hoger opgeleiden 2004	40%
percentage inwoners jonger dan 19 jaar 2006	24%
percentage inwoners 20-64 jaar 2006	57%
percentage inwoners 65+ 2006	19%

(Bron: COS Rotterdam)

De deelgemeente IJsselmonde ligt op de zuidelijke maasoever aan de voet van de Van Brienoordbrug. De deelgemeente bestaat uit de wijken Oud-IJsselmonde, Groot-IJsselmonde (Hordijkerveld, Groenenhagen, Tuinenhagen), Lombardijen en Beverwaard. Net als in veel andere wijken van Rotterdam bestaat een groot deel van de bewoners uit oudere bewoners van Nederlandse afkomst en is een instroom van allochtonen op gang gekomen. Dit laatste veelal tot ongenoegen van de oorspronkelijke bewoners. Er wonen vooral mensen met lage inkomens en een lage opleiding. De wijken worden getypeerd als 'echte arbeiderswijken'.

² Brede scholen zijn scholen die een centrale functie in de wijk vervullen. Zij houden zich niet meer alleen bezig met het lesgeven aan scholieren, maar spelen ook een rol na schooltijd in de levens van leerlingen, ouders en wijkbewoners.

³ De Locale Cultuur Centra krijgen momenteel, als onderdeel van het gemeentelijk cultuurbeleid, vorm in verschillende deelgemeenten. De cultuurscouts blijken hier doorgaans een rol in te spelen. Omdat het een recente ontwikkeling betreft, is het effect van deze centra nog niet als onderdeel van dit onderzoek te evalueren.

Ook in grote delen van IJsselmonde vindt herstructurering plaats. Er wordt gesloopt, maar ook veel gerenoveerd met de bedoeling om tot een gevarieerder woningbestand en bevolkingsbestand te komen. IJsselmonde wordt niet als een geheel gezien: 'je woont in Lombardijen of in Oud-IJsselmonde'.

Er zitten weinig kunstenaars in IJsselmonde, maar er zijn wel veel amateurverenigingen, die vooral uit ouderen bestaan en zich vaak op muziek en dans richten. Daarnaast zijn ook hier Antilliaanse brassbands te vinden. De oorspronkelijke bewoners en de nieuwe, allochtone bewoners hebben weinig contact: ook niet binnen het amateurcircuit. Activiteiten in het buurtcentrum worden vaak óf door de ene óf door de andere groep bezocht. Er zijn wel veel projecten gericht op de participatie van bewoners in verschillende initiatieven in de wijk, maar die zijn lang niet allemaal even succesvol. Dit heeft, volgens de geïnterviewde sleutelfiguren, niet zo zeer met de bewoners te maken als wel met de inadequate manier waarop het welzijnswerk opereert. Zij menen dat er veel bewoners zijn die een duwtje in de rug kunnen gebruiken op het gebied van kunst & cultuur. Er zou vooral meer voor jongeren georganiseerd kunnen worden.

Vroeger was er in deze deelgemeente, volgens de geraadpleegden, meer te doen op cultuurgebied, zoals: try-outs van toneelstukken, een timmerclub en een disco. Het pand waar dit plaatsvond is echter al lang geleden door de deelgemeente gesloten. Er is inmiddels (sinds november 2005) een Lokaal Cultuur Centrum gerealiseerd in wijkgebouw Lombardijen. In die wijk gebeurt nu meer dan in de rest van IJsselmonde. De een vindt dat er niks gebeurt in IJsselmonde op cultuurgebied, maar de ander bestrijdt dit. Het lijkt erop dat het vooral lastig is om iets op het gebied van professionele kunst van de grond te krijgen. Sommige geraadpleegden vinden dat er van alles te doen is op cultureel gebied, maar het gaat wel alleen om amateurkunst.

In IJsselmonde wordt al langere tijd een Stampij Cultuurprijs uitgereikt aan het beste kunstzinnige idee. De winnaar krijgt €2.500 om het idee uit te voeren. Deze prijs is oorspronkelijk opgezet door de deelgemeente, maar is inmiddels geadopteerd door de cultuurscout.

Hoogvliet

aantal inwoners 1-1-2006	34.827
percentage allochtonen 1-1-2006	32,2
percentage koopwoningen 1-1-2005	29,2
percentage lage inkomens 2002	46,0
aantal werkzame personen 1-1-2004	9.626
percentage werkzoekenden zonder baan 1-1-2004*	11,2
percentage middelbaar en hoger opgeleiden	43,0
percentage inwoners jonger dan 19 jaar 2006	24,0
percentage inwoners 20-64 jaar 2006	58,0
percentage inwoners 65+ 2006	18,1

(Bron: COS Rotterdam)

De deelgemeente Hoogvliet ligt 15 kilometer van het centrum van Rotterdam, op de zuidelijke maasoever. Het is een voormalig vissersdorp, dat na de Tweede Wereldoorlog tot stadswijk is omgebouwd voor de arbeiders van de Shellfabriek in Pernis. Het bestaat uit de wijken Stadshart, Oudeland, Meeuwenplaat, Zalmplaat, Nieuw Engeland, Digna Johanna en Westpunt. Ongeveer de helft van de huidige bevolking van Hoogvliet bestaat uit jongere mensen van Surinaamse of Antilliaanse afkomst, de andere helft uit oudere Nederlanders. Er is weinig contact tussen beide bevolkingsgroepen. Het opleidingsniveau van de bevolking is, zowel onder de autochtone als onder de allochtone bevolking, laag.

In Hoogvliet wordt al een paar jaar op grote schaal geherstructureerd. Er zijn duizenden woningen gesloopt en er wordt veel nieuwbouw neergezet. De bedoeling is om hiermee nieuwe bewoners naar Hoogvliet te trekken en de wijken voor de huidige bewoners te verbeteren. Er worden nu al woningen opgeleverd en er stromen nieuwe bewoners in. De in 2000 opgerichte stichting (Wimby!) probeert deze herstructurering op een hoger peil te brengen en internationale bekendheid te geven aan de bouwprojecten die er plaatsvinden. Wimby! organiseert kleinschalige projecten, participeert in samenwerkingsverbanden en bouwt experimentele gebouwen. In 2007 is er een slotmanifestatie waarin de

belangrijkste projecten worden gepresenteerd als 'Internationale Bouwtentoonstelling'. Daarnaast worden er nog verschillende andere activiteiten georganiseerd, met name om de sociale cohesie in de wijk te versterken, zoals een buurt diner. Door al deze projecten lijkt er bij de bewoners een zekere 'projectenmoetheid' te ontstaan. De geraadpleegde cultuurscout heeft de indruk dat de wijkbewoners zelf niet veel meer ondernemen, omdat ze zo gewend zijn dat er altijd wel een project georganiseerd wordt.

Het culturele klimaat van Hoogvliet wordt met name bepaald door een actief verenigingsleven, dat voor een groot deel bestaat uit de oorspronkelijke bewoners. De nieuwere, multiculturele bevolkingsgroepen hebben daarnaast ook eigen clubs en verenigingen. Er zijn in deze deelgemeente dus uiteenlopende koren, dansclubs en bands en er is jaarlijks een lokaal cultureel festival onder de naam Kunstkop. Er zijn echter weinig professionele kunstenaars gevestigd. Bovendien ervaren stedelijke kunstinstellingen Hoogvliet vaak als te ver weg. De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) trok zich dan ook onlangs terug uit Hoogvliet. Deze organisatie biedt dus niet meer ter plekke cursussen op het gebied van dans, muziek en beeldende kunst aan. Dit betekent dat de kunstzinnige activiteiten van de bewoners afneemt, want velen vinden het te ver om hiervoor naar de stad te gaan en bovendien maken de reiskosten deze activiteiten te kostbaar. Alleen het Rotterdams Wijktheater komt naar Hoogvliet en trekt dan volle zalen. Verschillende partijen die in Hoogvliet bezig zijn met de herstructurering en ook de cultuurscout zouden graag zien dat er meer aandacht voor cultuur in Hoogvliet komt. Het aantrekken van culturele projecten van buiten Hoogvliet is volgens de cultuurscout noodzakelijk, maar daar is vanuit de deelgemeente weinig geld voor. Alleen de cultuurscout wordt betaald. Het nieuwe dagelijks bestuur, dat een andere politieke samenstelling heeft dan voorheen, zou daar verandering in kunnen brengen, aangezien het hier om partijen gaat die kunst en cultuur een warm hart toedragen. Er wordt momenteel gewerkt aan de realisatie van een Lokaal Cultuur Centrum in wijkgebouw De Zevensprong. Ook dit biedt kansen om meer cultuur naar Hoogvliet te halen.

Voor bedrijven is de ligging van Hoogvliet juist steeds gunstiger geworden, als gevolg van de betere verbindingen. Hoogvliet beschikt dan ook over een groot bedrijventerrein, de Gadering. Dit terrein staat wel erg los van Hoogvliet, het is een stad in een stad. De meeste ondernemers wonen niet in Hoogvliet. Wijkbewoners komen er nauwelijks en hebben geen goed beeld van wat er daar zoal gebeurt.

Kralingen-Crooswijk

aantal inwoners 1-1-2006	51.510
percentage allochtonen 1-1-2006	48,3
percentage koopwoningen 1-1-2005	20,5
percentage lage inkomens 2002	56,0
aantal werkzame personen 1-1-2004	24.306
percentage werkzoekenden zonder baan 1-1-2004	13,9
percentage middelbaar en hoger opgeleiden 2004	55,0
percentage inwoners jonger dan 19 jaar 2006	20,8
percentage inwoners 20-64 jaar 2006	66,3
percentage inwoners 65+	12,9

(Bron: COS Rotterdam)

De deelgemeente Kralingen-Crooswijk ligt op de noordelijke maasoever, relatief dicht bij het centrum. Deze deelgemeente bestaat uit de wijken Kralingen-West, Kralingen-Oost, De Esch, Struisenburg, Oud-Crooswijk, Nieuw-Crooswijk en Rubroek. Tussen de verschillende wijken zijn grote verschillen: een aantal wijken zijn echte probleemwijken, terwijl er ook zeer 'goede' wijken tussen zitten. In grote delen van de deelgemeente vonden de afgelopen decennia reeds grondige renovaties plaats. Momenteel wordt in Nieuw-Crooswijk nog een zeer groot en controversieel herstructureringsplan uitgevoerd: 1.800 van de 2.100 woningen zijn gesloopt. De bewoners zijn hier lang niet allemaal blij mee. Crooswijk is van oudsher de volkswijk, waar de gevestigde kunst & cultuur geen grote rol spelen. Volkscultuur speelt onder de oudere bewoners echter wel een grote rol. Hier wonen veel allochtonen en grote gezinnen met lagere inkomens. Er wonen een aantal markante mensen, zoals een vrouw die een binnentuin aanlegde, waar ze een schlagerfestival wil organiseren. In Crooswijk zitten ook veel net afgestudeerde kunstenaars, die gebruik maken van de goedkope huren. Zij zijn echter meer op de omliggende wereld dan op hun eigen wijk gericht. Wanneer de cultuurscout ze op het idee brengt iets in hun wijk te doen, dan blijken ze daar doorgaans wel voor open te staan.

Kralingen-Oost is het rijkere deel van de deelgemeente. Hier wonen veel hoger opgeleiden die cultureel actief zijn en het kunstenaarsaanbod in het centrum bezoeken. Ook zijn er veel studentenhuizen vanwege de nabijheid van de Erasmus Universiteit. Kralingen biedt veel beeldende kunst: hier zitten actieve galeries en kunstenaarscollectieven en wordt van alles georganiseerd, zoals een atelierroute en een kunstmarkt. Ook de winkeliers zijn hierbij actief betrokken. In De Esch, het oude waterleidingterrein waar veel nieuwbouwwoningen staan, spant een bewonersgroep zich in voor de plaatsing van een kunstwerk.

De herstructurering in Nieuw-Crooswijk en de grote nadruk die in de deelgemeente wordt gelegd op 'schoon, heel en veilig' maakt dat er vaak ruimte is voor projecten op het gebied van 'kunst in de openbare ruimte'. Zo is er een initiatievenfonds, waar ook initiatieven op het gebied van kunst en cultuur kunnen worden ingediend. Recent is er een Lokaal Cultuur Centrum geopend in wijkgebouw De Tamboer. Dit wordt vier uur per week door de cultuurscout wordt ondersteund. De belangrijkste doelgroep van dit centrum is jongeren. In Crooswijk wordt momenteel al veel voor jongeren georganiseerd, vindt een geïnterviewde jongere, maar het gaat dan eerder om discussiebijeenkomsten dan om kunst en cultuur. Het Lokaal Cultureel Centrum zal daar verandering in brengen. In Kralingen wordt een klein theatertje node gemist, aldus een geïnterviewde leerkracht van een school daar. Wel is er een protestantse kerk waar regelmatig concertjes worden gegeven.

1.3 De vier cultuurscouts: stand van zaken

Charlois

De functie van cultuurscout in Charlois wordt ingevuld door Jolanda Copier. Zij is de eerste cultuurscout van Rotterdam die door de Stichting NRC is ingezet: ze begon in 2002. Zij is het meest ervaren en is daardoor vaak bezig met het ondersteunen van de andere cultuurscouts en de directeur. Ze wordt door de andere cultuurscouts gezien als een organisatietalent. Ook wanneer er externe belangstelling is voor het concept cultuurscouts is zij vaak degene die mensen rondleidt. Ze is dus niet alleen binnen de haar toegewezen wijken actief, maar ook op stedelijk niveau. De voortrekkersrol van deze cultuurscout blijkt ook uit het gegeven dat de in paragraaf 1.1 aangegeven basisproducten in Charlois zijn ontwikkeld en later door de andere cultuurscouts zijn overgenomen.

In de deelgemeente kent de cultuurscout Charlois haar weg goed: ze weet veel van de verschillende wijken en wat daar allemaal plaatsvindt. Andersom weten de verschillende organisaties die iets doen met kunst en cultuur in de deelgemeente haar ook goed te vinden. Het deelgemeentebestuur zet haar soms in als een soort cultuurambtenaar, "want als er iets is met cultuur, dan bel je Jolanda", stelt een geraadpleegde klant. Ze leverde input voor de cultuurbeleidsnotitie voor Charlois, omdat ze vond dat het in de deelgemeente op dat gebied aan duidelijke doelstellingen ontbrak. Dit deed ze om een kader te bieden voor investeringen in de toekomst, want: "als de deelgemeente blijft investeren, dan is dat een garantie dat de nu gestarte projecten overeind blijven en niet wegens gebrek aan middelen weer ter ziele gaan".

Bij het opsporen van, bemiddelen tussen en verbinden van verschillende initiatieven in Charlois, kiest ze ervoor niet continu zelf de straat op te gaan, maar via sleutelfiguren (bijvoorbeeld jongerenwerkers) te werken: "Het kost te veel tijd om zelf de wijken af te struinen." Over elke activiteit die bij haar bekend zijn, maakt ze regelmatig updates van waar ze mee bezig is om zodoende zicht te houden op wat er allemaal voor cultureels gaande is in Charlois. Ook probeert ze zo veel mogelijk activiteiten te bezoeken of, wanneer dat wegens tijdgebrek niet lukt, een mailtje te sturen als er een activiteit is geweest om te vragen hoe het is gegaan.

Wanneer mensen haar benaderen met een vraag probeert Copier altijd verbindingen te leggen met andere initiatieven. Zo vindt ze het interessant als mensen alleen een expositie willen organiseren van bestaand werk, maar ze stimuleert hen dan vaak ook om het project echt in te bedden in de wijk, door bijvoorbeeld contacten te leggen met bewoners of er een evenement omheen te organiseren. Ook vindt ze het belangrijk dat de initiatieven kunnen laten zien dat hun project echt aan Charlois gebonden is. De cultuurscout in Charlois is daarnaast veel bezig met het zo goed mogelijk financieel ondersteunen van projecten. Omdat veel mensen willen weten hoe ze aan de benodigde financiële middelen kunnen komen, heeft ze een overzicht van fondsen gemaakt waar men zelf mee aan de slag kan. Ook adviseert ze individuen over hoe ze een stichting moeten oprichten, zodat ze daadwerkelijk in aanmerking kunnen komen voor subsidie.

Samenwerking met stedelijke instellingen komt in Charlois nog niet erg van de grond. De cultuurscout heeft de ervaring dat, als er geen geld en mensen beschikbaar zijn bij deze instellingen, het snel

ophoudt: "Ze willen of kunnen er geen extra uren insteken." Het de wijken in gaan heeft bij de gevestigde kunstinstellingen nu eenmaal geen prioriteit en daar loopt ze tegen aan. Copier heeft ervaren dat ze deze instellingen goed wegwijs kan maken in haar deelgemeente, als ze daar behoefte aan hebben. Zij is dan ook vast van plan actiever af te gaan op stedelijke instellingen om hen warm te maken voor werken in de wijk.

IJsselmonde

In IJsselmonde is sinds 2004 een cultuurscout werkzaam: Sanne Nelissen. Daarvoor was er al een 'cultuurmetselaar', die was ondergebracht bij het welzijnswerk. Nelissen was eerder in dezelfde deelgemeente werkzaam in het ouderenwerk en had hierdoor al veel kennis van het reilen en zeilen van verschillende organisaties in de deelgemeente. Zij werkt nauw samen met de deelgemeente en het welzijnswerk (Perspect) en krijgt van hen veel vragen en opdrachten: "De deelgemeente wil bijvoorbeeld dat ik aandacht besteed aan bepaalde doelgroepen of aan bepaalde buurten door daar kunst als middel tot sociale cohesie in te zetten." Ze neemt vaak deel aan werk- en stuurgroepen die bezig zijn met dit soort initiatieven en haar werk is dan vooral beleidsmatig. Ze is dan meer met advisering en ondersteuning bezig dan met de concrete organisatie van activiteiten.

Nelissen is er vooral op gericht leuke projecten naar IJsselmonde te halen: "Het is goed als er iets gebeurt in de wijk en veel mensen daarvan horen." Ze gaat niet actief op zoek naar projecten die naar IJsselmonde willen komen, maar is wel altijd blij als iemand iets in IJsselmonde wil komen doen. Ze vindt het dan minder belangrijk of dat project een hele duidelijke link met IJsselmonde heeft. Zo heeft ze lange tijd veel tijd geïnvesteerd in een educatief filmproject 'Hollywood in de klas' dat door een Enig Idee! Producties⁴ op scholen in IJsselmonde georganiseerd werd. Wel waakt ze ervoor of mensen niet alleen iets doen 'vanwege eigen naam en faam': het moet wel echt ten goede komen aan de bewoners van IJsselmonde.

Het uitgangspunt van deze cultuurscout is dat iedereen bij haar terecht kan met vragen of verzoeken. Bij elke kennismaking legt ze uit wat een cultuurscout doet en waarvoor je bij haar terecht kunt. Soms is het moeilijk om nee te zeggen, dan gaat ze aan de slag met een vraag of verzoek die niet echt binnen haar werk als cultuurscout past. Ook is ze veel tijd kwijt met adviseren over subsidiemogelijkheden voor verschillende partijen. Dit is vaak niet eenvoudig, omdat het nogal eens gaat om individuen die geen rechtspersoon zijn en daardoor niet aan de eisen voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen. De culturele kaart van IJsselmonde ziet ze als een van de grote successen van de laatste tijd. Die is in IJsselmonde in een veel grotere oplage verschenen (38.500) dan in de andere deelgemeenten (circa 3.500): het is dan ook huis-aan-huis verspreid in IJsselmonde. Nelissen verwacht dat deze kaart eraan bijdraagt dat mensen zonder haar tussenkomst initiatief gaannemen: "Als iemand bijvoorbeeld op zoek is naar pianoles, kunnen ze de kaart erbij pakken en zelf een leraar vinden."

Ook in IJsselmonde laten de stedelijke kunst- en cultuurinstellingen zich weinig zien. Wel is er sprake van een omgekeerde beweging: de cultuurscout bezocht onlangs met de ouderenraad de Rotterdamse Schouwburg.

Hoogvliet

Hoogvliet is van de vier bestudeerde deelgemeentes de laatste waarin een cultuurscout actief werd. Sinds begin 2005 is dat Carolien Ruigrok. Haar missie in Hoogvliet is: aandacht voor cultuur genereren en het kunst- en culturaanbod op een hoger plan brengen. Ze voelt zich verantwoordelijk voor het culturele niveau van Hoogvliet en wil proberen dingen tot stand te brengen door ideeën te opperen en mensen bij elkaar te brengen. Afkomstig uit de culturele sector heeft ze al een groot netwerk, dat ze daarvoor in kan zetten.

Bij het leggen van contacten werkt ze, net als de cultuurscout in Charlois, vooral via sleutelfiguren. Dit omdat het simpelweg te veel tijd kost om zelf echt de wijken in te trekken en omdat bewoners vaak goed te bereiken zijn via intermediairs. Ze werkt met name met het jongerenwerk effectief samen, onder andere omdat dit goed georganiseerd is. Dit betekent overigens niet dat ze niet zelf op partijen afstapt: dat doet ze juist heel veel. Hierbij gaat het soms ook om individuen. Toen de SKVR zich uit Hoogvliet terugtrok (zie paragraaf 1.1) heeft ze actief geprobeerd om voor dit gemis een oplossing te zoeken. Helaas is dit nog niet gelukt. Vaak treedt ze niet direct in contact met de wijkbewoners, maar die zijn wel betrokken bij projecten die ze heeft opgezet. Meestal hebben die bewoners dan niet door dat dit door de cultuurscout tot stand is gebracht.

⁴ Een klein bedrijfje uit de buurt van IJsselmonde dat zich gespecialiseerd heeft in audiovisuele., educatieve projecten op scholen en in musea.

Toen zij net begon moest ze ervoor waken dat de deelgemeenteambtenaren, waarmee ze in hetzelfde pand zit, haar niet zagen als cultuurambtenaar, bij gebrek aan iemand met deze functieomschrijving. Ze wil liever niet te veel met bureaucratie bezig zijn. Daarnaast probeert ze ook om niet te veel de rol van projectleider te vervullen als een van haar ideeën wordt uitgevoerd. Dat is lastig, omdat ze goed is in organiseren en gauw de verantwoordelijkheid op zich neemt, wat niet de taak van een cultuurscout is.

Om de kwaliteit van het aanbod te verhogen wil ze graag stedelijke kunst- en cultuurinstellingen naar Hoogvliet trekken. Zij heeft ook ervaren dat dit erg moeilijk is: vooral vanwege de afstand van Hoogvliet tot het centrum.

Kralingen-Crooswijk

In Kralingen-Crooswijk is inmiddels de tweede cultuurscout werkzaam. Sinds 2002 was Wieneke Verwey hier actief, zij is in september 2005 opgevolgd door Margot van Asseldonk. Die kon het netwerk dat door haar voorganger was opgebouwd overnemen, maar moest dat natuurlijk ook zelf goed leren kennen. Van Asseldonk heeft dus veel kennismakingsgesprekken gevoerd en is daarnaast meteen op zoek gegaan naar nieuwe initiatieven en partners. Zij gaat actief op zoek naar alles wat interessant is, door veel verschillende bijeenkomsten te bezoeken, mensen aan te spreken en via via mensen op te sporen. Zij neemt het scouten naar cultuur dus heel letterlijk. Toen ze bijvoorbeeld hoorde over een bijzondere vaas, die bij een oudere bewoonster van Crooswijk stond, ging ze daar gelijk op af want die kon ze gebruiken voor een project. Ook stapt ze regelmatig op partijen af, waarvan ze denkt dat ze iets voor haar werk kunnen betekenen. Zo benaderde ze zelf de Arentschool om te inventariseren waar ze behoefte aan hadden, om vervolgens met een voorstel tot samenwerking te komen: "Zo probeer je projecten uit te lokken, want lang niet iedereen komt zelf met vragen." Haar doel is de energie in de wijken op te zoeken en dat verder uit te bouwen: "Soms moet je daarbij door wat weerstanden heen prikken."

Deze cultuurscout is als aanjager betrokken bij projecten, waarvan ze de samenwerkingspartners bij elkaar gebracht heeft. In Kralingen-Crooswijk, waar, zoals we in paragraaf 1.2 zagen, veel hoger opgeleide, cultureel actieve mensen wonen, komen redelijk veel mensen zelf met ideeën. Verwey weet die personen aan elkaar te verbinden. In zulke projecten zitten altijd wel een paar momenten waarop het project kan stranden: bijvoorbeeld wanneer het budget niet rond komt of de verschillende partijen te veel hun eigen plan trekken. De cultuurscout probeert de partijen daar dan overheen te helpen door hen steeds weer samen te brengen of hen bijvoorbeeld tips voor financiers aan de hand te doen waarmee ze weer verder kunnen: "Dat vind ik een sport, maar je kunt natuurlijk ook weer niet eindeloos achter ze aan zitten." Van Asseldonk is zeer betrokken bij projecten die ze ondersteunt en vindt het soms ook lastig om te bepalen wanneer het goede moment is om zich terug te trekken: "Je kunt er geen uren in blijven steken, ook al zijn sommige projecten gewoon te leuk en te belangrijk om zomaar los te laten."

Binding met de deelgemeente is voor haar zeer belangrijk als het gaat om de ondersteuning van projecten. Mensen moeten er echt voor kiezen om iets in Kralingen-Crooswijk te willen doen. Indien het project te algemeen is, en eigenlijk wel overal kan plaatsvinden, vindt zij het minder geschikt. Ook is ze er niet om werk voor kunstenaars te creëren. Het moet altijd om samenwerking met personen of instanties in de wijk gaan. Zo was ze teleurgesteld in een project van een Indiase danseres uit de deelgemeente die workshops kwam geven: "De deelnemers kwamen volgens mij rechtstreeks uit haar achterban en niet speciaal uit Kralingen-Crooswijk."

Contacten met stedelijke kunst- en cultuurinstellingen komen hier gemakkelijker van de grond dan in de andere onderzochte deelgemeenten. Zo werd al samengewerkt met: het Historisch Museum, Fotomuseum, de Willem de Kooningacademie en SKVR. Kralingen-Crooswijk is de enige van de onderzochte deelgemeenten, die niet op Zuid ligt en deze deelgemeente ligt ook nog eens tegen het centrum aan. Bovendien heeft deze deelgemeente een andere, minder kansarme bevolkingssamenstelling. Het is goed mogelijk dat deze geografische en demografische factoren een rol spelen. De cultuurscout merkt nog wel dat de verschillende partijen (wijkbewoners enerzijds en kunstinstellingen anderzijds) elkaars taal niet spreken. Zij vervult dan de rol van 'vertaler'.

1.4 Door de cultuurscouts beoogde effecten

In de interviews dragen de cultuurscouts de volgende doelstellingen aan:

- Sociale cohesie en leefbaarheid in de wijken bevorderen door middel van culturele projecten
- De bestaande culturele activiteiten op een hoger plan tillen
- Meer professionele cultuur in de wijken brengen
- Talent opsporen in de wijken en hen ondersteunen in hun ontwikkeling
- Verbindingen leggen tussen stedelijke culturele instellingen en initiatieven uit de wijken
- (Nieuwe) culturele activiteiten in de wijken organiseren
- Culturele activiteiten in de wijken in kaart brengen voor bewoners en andere organisaties
- Samenwerking tussen verschillende culturele initiatieven stimuleren
- Het cultuurbeleid in de deelgemeente gestalte geven
- Zorgen voor verankerde culturele faciliteiten in de wijken

Deze doelstellingen hebben ze gedestilleerd uit de veelomvattende doelen en verwachtingen van de financiers: de Gemeente Rotterdam: Actieplan Cultuurbereik en de deelgemeenten. Voor alle vier de cultuurscouts vormen het bevorderen van sociale cohesie en de kwaliteitsverbetering van het kunst- en cultuuraanbod de belangrijkste doelstellingen. In het Actieplan Cultuurbereik van de Gemeente Rotterdam ligt echter sterke nadruk op de ontwikkeling van nieuw aanbod en het tot stand komen van contacten tussen wijken en stedelijke instellingen. Aan het creëren van nieuw aanbod wordt door de scouts gewerkt in het kader van de beoogde kwaliteitsverbetering. Het verbinden van wijkinitiatieven aan stedelijke kunst- en cultuurinstellingen krijgt momenteel extra aandacht van de cultuurscouts, omdat dit tot nu toe onderbelicht is gebleven. Wanneer we de doelstellingen van het Rotterdamse Actieplan Cultuurbereik op papier en de door de cultuurscouts gearticuleerde doelen met elkaar verbinden, zijn de belangrijkste beoogde effecten:

- een grote(re) betrokkenheid van organisaties en personen bij kunst & cultuur
- succesvolle ondersteuning van lokale talenten
- bevorderen van sociale cohesie
- hogere kwaliteit van culturele activiteiten
- ontwikkeling van nieuw kunst- en cultuuraanbod
- wijkinitiatieven verbinden aan stedelijke kunst- en cultuurinstellingen
- verbetering van het culturele klimaat

Deze effecten worden in hoofdstuk 3 getoetst naar aanleiding van de in het volgende hoofdstuk weergegeven bevindingen.

2. DE KLANTEN VAN DE CULTUURSCOUTS

Uit de interviews met de cultuurscouts komt naar voren dat zij te maken hebben met uiteenlopende klantgroepen. Het gaat zowel om individuen als om organisaties, van groot en professioneel tot klein en geheel bestaand uit vrijwilligers. De belangrijkste klantgroepen van de cultuurscouts blijken:

- Kunstenaars
- Buurtbewoners
- Bedrijven/winkeliers
- Scholen
- Stedelijke culturele instellingen
- Cultureel ondernemers
- Amateurkunstclubs
- Woningcorporaties
- Welzijnswerk/jongerenwerk
- Deelgemeenten

In overleg met de begeleidingscommissie van dit onderzoek is ervoor gekozen om twee van deze klantgroepen niet te bestuderen. Ten eerste gaan we niet in op stedelijke culturele instellingen, omdat die in het onderzoek in 2007 centraal aan de orde komen want dan staan de projecten Cultuurbuur en Musea in de wijken, die ook door de cultuurscouts worden ondersteund, centraal. Ten tweede blijven de deelgemeenten buiten beschouwing, omdat zij meer als opdrachtgever dan als klant fungeren, aangezien zij financieel bijdragen aan de cultuurscouts. Bovendien evalueren de deelgemeenten zelf al uitgebreid hoe zij samenwerken met de cultuurscouts.

Van de overige acht klantgroepen is in dit hoofdstuk steeds één voorbeeld geselecteerd. In de inleiding zijn de uitgangspunten bij deze selectie aangegeven. In de eerste paragraaf komt aan de orde wie deze klanten zijn, hoe ze aankijken tegen kunst & cultuur en wat zij verwachten van een cultuurscout. In de tweede paragraaf is beschreven hoe het contact met de cultuurscout is verlopen, waarna in de derde paragraaf het werk van de cultuurscout beoordeeld wordt. Tot slot zijn in de vierde paragraaf de effecten die de geraadpleegde klanten signaleren op een rij gezet.

2.1 De verschillende klantgroepen en hun verwachtingen

Kunstenaars (Kunstenaarscollectief Wandschappen)

Deelgemeente: Charlois
Project: o.a. Een nieuw gezicht, een project met bewoners van de Frans Bekkerstraat
Interview met: Ivo van den Baar (kunstenaar, initiatiefnemer)
Initiatief van: het betreffende kunstenaarscollectief
Discipline: beeldende kunst
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: niet met instellingen, wel met kunstenaars van buiten de deelgemeente

Wandschappen is in 1999 opgericht door het kunstenaarsechtpaar Driessens en Van den Baar. Zij waren eerder actief bij Stichting het Wilde Weten, een groot ateliercomplex in Rotterdam-West. Omdat ze daar uiteindelijk te veel met organiseren en te weinig met eigen projecten bezig waren, besloten ze met zijn tweeën Wandschappen te beginnen. Ze begonnen met opdrachten voor wand-schilderingen, maar breiden dit al snel uit naar allerlei verschillende projecten waarbij ze het atelier naar een bepaalde locatie verplaatsen om kunst te maken die aansluit op die locatie. Zo zaten ze tijdens Rotterdam 2001 een tijd lang in de postkamer van het stadhuis, waar ze foto's van ambtenaren van de bestuursdienst op de post stempelden. Wandschappen werkt altijd met opdrachtgevers, maar bedenkt wel zelf de projecten. Die worden vervolgens aan opdrachtgevers voorgesteld. Driessens en Van den Baar zijn vaak zelf als kunstenaar bij het project betrokken, maar huren soms ook andere kunstenaars in.

In Charlois zijn ze kort geleden min of meer toevallig terecht gekomen. Eerder hadden ze hun atelier in Crooswijk en woonden ze zelf op Feijenoord. In de Frans Bekkerstraat in Charlois vonden ze een oude timmerwerkplaats die ze ombouwden tot woon/werkruimte. Van den Baar woonde al eerder in Charlois en observeert dat sindsdien heel veel veranderd is: "Destijds werd er helemaal niet geïnvesteerd in die wijk, nu zie je het stap voor stap verbeteren."

Dat er heel veel kunstenaars neerstrijken in Oud-Charlois maakt het voor Van den Baar extra aantrekkelijk om zich er ook te vestigen: "Het is prettig om niet de enige te zijn die met kunst & cultuur bezig is."

Bovendien interesseert het werken op locatie hem zeer en in deze wijk kan dat heel goed: "De timmerwerkplaats was altijd een plek waar mensen veel binnenliepen, dat willen wij met onze kunstwerkplaats ook weer in ere herstellen." Een van de eerste projecten die dit collectief initieerde was dan ook 'Een nieuw gezicht', dat draaide om het leren kennen van de bewoners van de Frans Bekkerstraat.

Verwachting: De cultuurscout wordt gezien als een handige schakel tussen kunstenaars onderling en kunstenaars en andere nuttige partijen binnen de deelgemeente. Omdat deze klant al eerder met cultuurscouts werkte, onder andere in IJsselmonde en Feijenoord, wist hij goed wat hij kon verwachten en zocht hij direct contact met de cultuurscout in Charlois toen hij daar neerstreek.

Cultureel ondernemers (Art&gineering / Scooterdesign)

Deelgemeente: Kralingen-Crooswijk
Project: Scooter Design, jongeren ontwerpen en bouwen scooters
Interview met: Melissa Strangio (cultureel ondernemer en uitvoerder) en Abderrazzak Soula (deelnemer)
Initiatief van: de betreffende cultureel ondernemer
Discipline: design
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: Centrum Beeldende Kunst (CBK), waar de scooters worden tentoongesteld

In 2003 is Melissa Strangio, art director, voor het eerst gaan praten bij een jongeren centrum in het oude Noorden. Zij had het idee om met jongeren uit Kralingen-Crooswijk en haar partner, die technicus is, scooters te gaan opknappen en te customizen. Omdat dit dicht bij de belevingswereld van jongeren lag, leek het haar een geschikt project om via een jongeren centrum op te zetten. De project-leider van het jongeren centrum was erg enthousiast, maar hij vertrok bij het centrum, waardoor er niemand meer was die het project van de grond wilde tillen. Strangio heeft vervolgens verschillende andere jongeren centra moeten benaderen voor het lukte een centrum te vinden dat mee wilde doen. Ook was het lastig voldoende geld en een ruimte te vinden om het project uit te voeren. Uiteindelijk heeft het daardoor een hele tijd geduurd voor het project van de grond kwam, ondanks dat er van verschillende partijen veel interesse voor was. Nu, zomer 2006, is eindelijk een groepje jongeren uit Kralingen-Crooswijk, onder wie Abderrazzak Soula, bezig met de eerste scooter. Zij hebben mafia als thema gekozen en de film Scarface gezien als voorbereiding.

Inmiddels is er stedelijke interesse voor het project, zijn verschillende geldschieters over de brug gekomen en zal deze eerste keer in Kralingen-Crooswijk als pilot dienen. De bedoeling is dat het project de komende twee jaar als onderdeel van een leerwerktraject van ROC Zadkine en het jongerenmentoraat gaat draaien. Elke vier weken zullen dan twee scooters afgeleverd worden en er zullen steeds 50 jongeren tegelijkertijd bezig zijn. Strangio en Soula hopen dat het op dat moment ook gaat lukken om kopers te vinden voor de scooters en 'een echt bedrijf' te worden. Soula gaat bestuurskunde studeren en zou dan graag betrokken zijn bij het opzetten daarvan. Daarnaast is er al contact geweest met het CBK, waar interesse is om de scooters ten toon te stellen.

Strangio, en haar bedrijfje Art&gineering, zijn geïnteresseerd in de combinatie design en techniek. Voor de jongeren in het project geldt dat zij meer geïnteresseerd zijn in het klussen dan in het designaspect, maar het doel van het project is wel hen daar meer voor te interesseren.

Verwachting: De cultuurscout wordt vooral beschouwd als iemand die kan helpen bij het realiseren van een idee. Aangezien het hier om het opstarten van een bedrijfje gaat, is er vooral behoefte aan praktische hulp in de vorm van ondersteuning bij subsidieaanvragen, het opzetten van een stichting, het vinden van een ruimte en dergelijke.

Buurtbewoners (Bewonersvereniging Hordijkerveld)

Deelgemeente: IJsselmonde
Project: wijkfeest
Interview met: duo-interview met Rob Arissen en Wil van de Sijde (bestuursleden)
Initiatief van: de betreffende bewonersvereniging
Discipline: podiumkunsten
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: nee

Bewonersvereniging Hordijkerveld is opgericht toen een groot deel van deze wijk een aantal jaar geleden met sloop werd bedreigd. De bewoners waren daar fel op tegen en de vereniging is toen de officiële spreekbuis van de bewoners geworden. De sloop is tegengehouden. Inmiddels zijn alle 2.400 huurders van Vestia in Hordijkerveld automatisch lid van de vereniging. De actieve leden zijn met name oudere Nederlanders. De renovatie van de woningen is nu bijna afgerond en de vereniging is druk bezig met de plannen voor het inrichten van de buitenruimtes.

Kunst & cultuur is absoluut niet de focus van deze bewonersvereniging. De verantwoordelijkheid voor het organiseren van culturele activiteiten in Hordijkerveld ligt bij welzijnsorganisatie Perspect. Echter, de bewonersvereniging organiseert wel af en toe wijkfeesten. In dat kader zijn ze soms bezig met culturele programmering. Er treden op zo'n wijkfeest diverse artiesten op, die door hen zelf benaderd en gecontracteerd worden.

Verwachting: Er wordt niet zo veel van de cultuurscout verwacht. Deze klant was blij met de financiële ondersteuning voor het wijkfeest, maar heeft weinig behoefte aan tips en ideeën voor optredens. De woonomgeving is voor hen de eerste prioriteit en hier zien ze niet direct een rol voor de cultuurscout weggelegd. Ze kennen haar echter nog uit de tijd dat ze nog bij het ouderenwerk werkte en zijn erg positief over haar als persoon: hierdoor staan ze open voor ideeën van haar kant.

Amateurkunstclubs (Schildersamateurclub Chabotgroep)

Deelgemeente: IJsselmonde

Project: won Stampij Cultuurprijs en maakte met het gewonnen bedrag publiciteit voor de herfstsalon

Interview met: Conny Winkels (bestuurslid Chabotgroep)

Initiatief van: deze amateurkunstclub en de betreffende cultuurscout

Discipline: beeldende kunst

Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja

Contact met stedelijke instellingen: nee, maar wel met een museum in Noord-Brabant

De Chabotgroep, een vereniging van schilderamateurs, bestaat nu veertien jaar en is ooit begonnen als afscheiding van de Rotterdamse teken- en schilderclub. Het doel is schilderen in verenigingsverband. De leden leren van elkaar en van de begeleiders, maar volgen geen les of cursus. Zij hechten aan een gevoel van vrijheid en zelfstandigheid en vinden cursussen te strikt. De Chabotgroep heeft een pand in Oud-IJsselmonde dat vier dagen per week geopend is. Er zijn ongeveer 52 leden, die lang niet allemaal uit IJsselmonde komen. Dit betreft een rijkgeschakeerd bestand: 'advocaten en huisvrouwen'. Via mond-tot-mondreclame komen de leden bij de Chabotgroep terecht. Er is geen sprake van actieve ledenwerving, maar de vereniging groeit en bloeit wel. Een keer per jaar, tijdens de traditionele Paardenmarkt in Oud-IJsselmonde, is er een grote expositie. Dit levert altijd wel wat nieuwe leden op: dit jaar vijf. Ook wordt af en toe een herfstsalon georganiseerd: dit is een expositie van leden. Daarnaast organiseren sommige leden af en toe een eigen expositie. Het kost 18 euro per maand om lid te zijn. Daarvan worden de begeleiders en modellen betaald. De vereniging heeft ook een eigen nieuwsbrief voor de leden.

Actieve amateurkunst is dé focus van de Chabotgroep: het gaat doorgaans niet om beginners.

De leden zijn redelijk fanatiek en vinden het met name prettig om met andere amateurschilders in contact te komen. Een keer per jaar wordt een uitje naar Museum van Lien in Fijnaart ondernomen, waarbij er een ontmoeting plaatsvindt met de exposerende kunstenaar. Ook worden krantenknipsels over tentoonstellingen in het atelier opgehangen, maar de nadruk ligt vooral op het eigen schilderen.

Verwachting: Van de cultuurscout wordt kleinschalige ondersteuning verwacht, met name bij de publiciteitsvoering. Deze klant was blij met het geld dat ze wonnen met de Stampij Cultuurprijs voor folders en affiches. Ook de ondersteuning van de cultuurscout bij het organiseren van de productie van deze folders en affiches en het aanvragen van subsidie wordt op prijs gesteld, maar dit wordt wel als iets eenmaligs gezien. Deze klant heeft weinig behoefte aan nieuwe contacten of samenwerkingsverbanden: men doet het liefst alles zelf.

Bedrijven/winkeliers (Stichting Samenwerkende Bedrijven Gadering)

Deelgemeente: Hoogvliet
Project: verschillende contactmomenten rondom organiseren exposities, kunstborrel, advies over vergunningen, contact met vormgevers, culturele kaart, sponsoring
Interview met: Jaco ter Steege (parkmanager)
Initiatief van: cultuurscout
Discipline: beeldende kunst
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: met grafisch ontwerpers

Dit bedrijventerrein in Hoogvliet werkt met parkmanagement, een nieuw concept gericht op samenwerking tussen de verschillende bedrijven op een terrein in het kader van financiële besparing (bijvoorbeeld afvalinzameling en beveiliging) en kwaliteit van het terrein (schoon, heel en veilig). De overheid is betrokken bij de ontwikkeling van dit concept en steekt er ook geld in. Speciaal voor dit doel is op de Gadering een stichting opgericht: Samenwerkende Bedrijven Hoogvliet Gadering. Er zijn momenteel zo'n 85 bedrijven lid van deze stichting. Een parkmanager stuurt de samenwerkingsactiviteiten aan. Hij behartigt de belangen van de bedrijven op het terrein, realiseert inkoopvoordelen, inventariseert problemen, zorgt voor het terrein en doet voorstellen voor verbetering. Activiteiten op het gebied van kunst & cultuur vormen in het kader van de beoogde onderlinge samenwerking geen eerste behoefte, maar in het kader van de kwaliteit van het terrein wel. "Je wilt een goede uitstraling voor het terrein, dus er moeten dingen zijn die mensen kunnen lokken. Het moet er goed toeven zijn zowel voor werknemers als bezoekers", aldus de parkmanager. Kunst kan daarin een rol spelen, bijvoorbeeld wanneer een kantoor nou eens niet wordt aangekleed met dezelfde Ikea-posters, maar met een expositie van steeds een andere kunstenaar. In één van de kantoren op de Gadering is dat nu het geval. Het zijn met name individuele initiatieven, maar die worden wel toegejuicht en ondersteund door de vereniging.

Verwachting: Bedrijven hebben er veel aan als de cultuurscout ertoe bijdraagt dat ze bekender worden en een positieve uitstraling krijgen. Daarbij achten ze het niet altijd nodig om zelf iets te doen met kunst & cultuur: het mag ook in de directe omgeving plaatsvinden. Het zijn meestal personen die al interesse hadden in kunst & cultuur, die activiteiten ondernemen en direct baat hebben bij ideeën en hulp van de cultuurscout. Door de onderlinge samenwerking kan het hele bedrijventerrein hiervan profiteren.

Woningcorporaties (Woonbron)

Deelgemeente: Hoogvliet
Project: Imagocampagne Hoogvliet, onderdeel: project Mozaïek, kunstenaar Arno Coenen maakt ontwerp voor groot Mozaïek dat door bewoners gelegd gaat worden
Interview met: Marlies Bruning (projectleider vanuit Woonbron)
Initiatief van: Imagoregiegroep Hoogvliet en de cultuurscout
Discipline: beeldende kunst
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: Mothership, een agentschap voor kunstenaars

Woonbron is een van de grotere woningcorporaties in Hoogvliet. In deze deelgemeente zijn de laatste jaren 15.000 woningen gesloopt: 4.000 hiervan waren van Woonbron. Deze herstructurering heeft tot doel Hoogvliet aantrekkelijker te maken door een gevarieerder gebied te creëren, onder andere door meer koopwoningen te realiseren. Marlies Bruning werkt bij Woonbron en is projectleider van de campagne Hoogvliet, die een beter imago bij de buitenwacht tot stand moet brengen. Het imago van Hoogvliet bij de inwoners zelf is goed, maar daarbuiten is dat veel minder het geval. Hoogvliet wordt bijvoorbeeld vaak geassocieerd met criminaliteit. De imagocampagne is een brandingtraject samen met een andere woningcorporatie (Vestia), het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, de deelgemeente, Wimby! en het informatiecentrum. Het doel is Hoogvliet laten zien zoals het is. Het is niet de bedoeling een glamourcampagne te maken die Hoogvliet mooier voorstelt dan het is. De sterke punten van Hoogvliet zijn het vele groen, de vele en goede voorzieningen, het sterke gemeenschapsgevoel en het bloeiende verenigingsleven. Deze punten staan dan ook centraal in de campagne met de naam *Helemaal Hoogvliet*. Er zijn daarin beelden te zien van deze sterke punten, geïllustreerd met feiten, zoals het totaaloppervlak aan parken of het aantal amateurkunstclubs.

Kunst speelt voor woningcorporaties met name een rol in combinatie met leefbaarheid. Woonbron heeft zelf een kunstenaar in dienst. Hij richt zich volledig op kunst in de buitenruimte ter bevordering van de leefbaarheid. Hij werkt daarbij veel met kinderen. Flats, parkeergarages of elektriciteitshuisjes worden bijvoorbeeld beschilderd. Dit heeft ook tot doel om vandalisme tegen te gaan. Bij de meeste woningcorporaties is kunst en leefbaarheid al lang een thema. Vaak wordt het verbonden aan de herstructurering, zoals die ook in Hoogvliet plaatsvindt. Een woningcorporatie is niet meer alleen huurbaas. Het ontwikkelen van aantrekkelijke woonmilieus voor verschillende doelgroepen is ook een belangrijk thema. Kunst kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren, net als groen. De betrokkenheid van bewoners verhogen is ook erg belangrijk. Ook dat kan door middel van kunst.

Verwachting: Ondanks de reeds bestaande aandacht bij de woningcorporaties voor kunst & cultuur, kan de cultuurscout hier nog wel iets aan bijdragen. Vooral door meer verbindingen te leggen: "De cultuurscout kijkt naar het totaalplaatje, terwijl wij als woningcorporatie toch vooral gefocust zijn op onze eigen doelstellingen en projecten."

Scholen (Brede school Arentschool)

Deelgemeente: Kralingen-Crooswijk
Project: Wijkmusical
Interview met: Marleen van den Berg (docent) en Bob van der Lugt (SKVR).
Initiatief van: cultuurscout, school en SKVR
Discipline: theater
Financieel ondersteund door Stichting NRC: waarschijnlijk wel, wordt nog bekeken
Contact met stedelijke instellingen: Theaterschool Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR)

De Arentschool is een zogenaamde Brede School in de wijk Jaffa in Kralingen. Dat wil zeggen dat de school naast kwalitatief goed onderwijs ook een bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid wil dragen. De leerlingenpopulatie van de Arentschool bestaat voor 85 % uit allochtone leerlingen, waarvan de meesten tamelijk kansarm zijn. De school is erg actief in het organiseren van binnen- en buitenschoolse activiteiten, die niet tot het standaardrepertoire van een basisschool behoren. Zo wordt er bijvoorbeeld Arabische les gegeven na schooltijd op verzoek van de ouders. Ook worden er feesten, informatieochtenden en activiteiten in het kader van de verlengde schooldag georganiseerd. Er wordt flink geïnvesteerd in het betrekken van de ouders en de wijk(bewoners) bij de school. De school herkent zich in Hillary Clintons uitspraak: "It takes a whole village to raise a child" en brengt dit zo veel mogelijk in de praktijk. Marleen van den Berg is coördinator van deze activiteiten en is daar wekelijks een aantal uren voor vrijgesteld. Dit is redelijk uniek in onderwijsland. Zij denkt dat scholen steeds meer uitgroeien tot de plekken waar alles en iedereen in de buurt samenkomt en waar de verschillende bevolkingsgroepen goed te bereiken zijn: "Via het sociaal cultureel werk is het allemaal een stuk vrijblijvender en zijn mensen niet goed aan te spreken. Als school lukt ons dat veel beter. Wij hebben een veel directer contact met ouders en vragen hen om 'commitment'. Ik denk dat dat werkt."

Kunst & cultuur maken, naast bijvoorbeeld sport, deel uit van de Brede Schoolactiviteiten van de Arentschool en worden ingezet om de verbondenheid tussen alle bewoners van de wijk te benadrukken en mensen met elkaar in contact te brengen. Zo worden regelmatig themaweken georganiseerd, waarin kunst een rol speelt. Er zijn ook jaarlijks een kerst- en een eindmusical, waaraan niet alleen kinderen uit groep 8 meedoen, maar ook kinderen uit andere leerjaren of wijkbewoners. Ook is er een cultuuruur, waarin leerlingen bijvoorbeeld gitaarlessen krijgen. Vaak worden deze activiteiten georganiseerd in samenwerking met *Kunst onder andere*, de wijkgerichte afdeling van de SKVR, *Kunstenaars in de klas*, ook een project van de SKVR, of de afdeling Primair Onderwijs van het SKVR. Via de cultuurscout kwam de Arentschool echter in contact met Bob van der Lugt, hoofd van de Theaterschool en de Schrijversschool van de SKVR, met wie ze nu het grootschalige project Wijkmusical gaat opzetten. Van der Lugt geeft aan dat de verschillende afdelingen van de SKVR (onderwijs, vrije tijd/cursussen en wijkgerichte activiteiten) steeds meer naar elkaar toegroeien sinds ze als uitgangspunt hanteren om 'tot diep in de stad' te werken. Hijzelf is van oudsher bezig met cursussen en vrijetijdsbesteding, waarbij deelnemers zelf naar de SKVR kwamen, maar is steeds meer geïnteresseerd geraakt in wijkgericht werken: "Ik hou ervan om brutale projecten als dit op te zetten, waarbij je op zoek gaat naar plekken in de stad waar je iets mee kan."

Verwachting: De cultuurscout wordt door de school gezien als iemand die je in contact kan brengen met interessante culturele organisaties of kunstenaars om mee samen te werken: "Zij heeft inzicht in de mogelijkheden die er zijn in een deelgemeente en brengt je daarvan op de hoogte." Iedere basisschool moet tegenwoordig een vierjarig cultuureducatieplan schrijven. Daarbij wordt rekening gehouden met 'hoe ver een school is op dat gebied'. Van den Berg vindt dat de cultuurscout vooral iets kan betekenen voor voorhoedescholen zoals de Arentschool: dit zijn scholen die zelf initiatief nemen op het gebied van cultuureducatie: "In ons plan zouden we mogelijkheden die zij aandraagt kunnen opnemen." De school ziet bovendien een rol voor de cultuurscout in het bekend maken van projecten van de school in de deelgemeente: "Zij kan er bijvoorbeeld ook voor zorgen dat het deelgemeentebestuur op de hoogte is van ons project." Ook het op zoek gaan naar subsidies en het aanbevelen van projecten bij subsidiegevers, vinden beide geraadpleegden een taak voor de cultuurscout.

Welzijnswerk/jongerenwerk (Charlois Welzijn, jongerenwerk Zuidwijk)

Deelgemeente: Charlois
Project: Block Party, jongeren organiseren een avond met diverse hiphop performances
Interview met: Mostafa Limouri (jongerenwerker Charlois Welzijn)
Initiatief van: twee jongeren
Discipline: muziek/dans (hiphop)
Financieel ondersteund door Stichting NRC: ja
Contact met stedelijke instellingen: nee, maar wel met (inter)nationale performers

Het jongerenwerk in Zuidwijk is onderdeel van Charlois Welzijn en richt zich op jongeren van 12 tot en met 23 jaar. Er wordt gewerkt in vier domeinen: sport, educatie, recreatie en samenlevingsopbouw. Er is een activiteitencentrum (Phoenix) en er wordt ambulante gewerkt. Vraaggericht werken is sinds een aantal jaren het uitgangspunt. De jongeren in Zuidwijk worden actief benaderd door de jongerenwerkers. Zij brengen in kaart waar behoefte aan is bij de verschillende jongeren en spelen daarop in met hun activiteiten. Informele educatie, buiten de scholen om, is een belangrijk speerpunt. Zo organiseerde jongerenwerker Limouri onlangs een drugspreventieproject voor zes jongens. Hij ziet het ook als hun taak om jongeren verder te helpen in hun leven door hen met de juiste instanties, opleidingen en mensen in contact te brengen.

Kunst en cultuur kunnen, net als sport, deel uitmaken van de activiteiten. Met name de verschillende culturele achtergronden van de jongeren spelen hierbij een rol. Het jongerenwerk organiseerde bijvoorbeeld rondom het Suikerfeest een evenement waarbij moslims aan niet-moslims uitleggen wat het Suikerfeest precies inhoudt en dit gezamenlijk vieren. Ook de grote interesse in rap en hiphop van de jongeren heeft vaak tot effect dat hiermee iets gedaan wordt. Zo ook bij het project Block Party, dat georganiseerd werd door twee jongeren, die al lang bekend zijn bij het jongerenwerk en zelf inmiddels enige bekendheid genieten als rapper en docent rappen.

Verwachting: De cultuurscout wordt door het jongerenwerk gezien als hét aanspreekpunt wanneer je iets nodig hebt dat te maken heeft met kunst en cultuur. De cultuurscout fungeert als brug. Via haar kunnen jongeren een eigen netwerk opbouwen. De jongerenwerker vindt het zijn eigen taak om bij de jongeren verborgen talenten te signaleren. Indien het om culturele talenten gaat, kent hij echter niet altijd de juiste verenigingen, instanties of mensen die hen verder zouden kunnen brengen. Op dat moment verwacht hij dat de cultuurscout kan helpen. Ook bij de organisatie van culturele evenementen voor en door jongeren in Charlois, verwacht hij dat de cultuurscout contacten aandraagt en verdere ondersteuning biedt.

2.2 Het contact met de cultuurscout

Het eerste contact

Net zoals de verschillende klantgroepen verschillende behoeften hebben, kwamen ook de contacten met de cultuurscouts op verschillende manieren tot stand en krijgt dit contact ook uiteenlopende invullingen. Zo zijn er organisaties en mensen die in eerste instantie zelf contact opnamen met de cultuurscouts, omdat ze ervan gehoord hadden of ze een oproep hadden gekregen om zich ergens voor aan te melden. Dat was bijvoorbeeld het geval bij Strangio van het project Scooter Design: "Ik had in de krant gezien dat er een cultuurscout was en heb haar toen gelijk mijn plan op een A4tje gestuurd." De cultuurscout heeft haar vervolgens uitgenodigd voor een gesprek. Ook de Chabotgroep

kwam in contact met de cultuurscout door een oproep. De groep kreeg een kaart in de bus met de oproep om mee te doen aan de Stampij Cultuurprijs. Ze stuurden hun inzending naar de cultuurscout en toen ze de publieksprijs bleken te hebben gewonnen, kwam ook een persoonlijk contact tot stand. Daarvoor wisten ze wel van het bestaan van de cultuurscout, maar hadden ze haar nooit nodig gehad. Daarnaast zijn er organisaties en mensen die zijn benaderd door de cultuurscouts. Zo nam de cultuurscout in Hoogvliet zelf contact op met bedrijventerrein de Gadering: "De cultuurscout zocht sponsors voor een kunstwerk. Ik heb daar toen in geholpen. Het heeft weinig opgeleverd, maar zo is wel het contact ontstaan. Dan ken je haar en bel je haar ook eens voor iets anders." Ook de Arentschool werd in eerste instantie benaderd door de cultuurscout: "Ik kwam haar voor het eerst tegen bij een opening van een fototentoonstelling waar kinderen van onze school ook aan mee hadden gewerkt. Zij vroeg mij: wat heb je nodig? Dat vond ik erg bijzonder. In eerste instantie zei ik dat ik ruimte nodig had, want dat missen we op school. Daarover sprekend kwam zij met het voorstel om met Bob van der Lugt eens te brainstormen over een musicalopleiding op onze school. Uit die brainstorm is uiteindelijk het idee voor de wijkmusical ontstaan."

Veel contacten komen ook via via tot stand. Zo werd kunstenaar Van den Baar via het directeurenoverleg van de musea in contact gebracht met de cultuurscout IJsselmonde. Deze musea waren betrokken bij het project Loket op Zuid II⁵, dat hij in IJsselmonde uitvoerde. De cultuurscout was daar toen net begonnen en het directeurenoverleg van de musea vond het een goed idee om haar erbij te betrekken: "Ze kreeg het project min of meer in haar schoenen geschoven." De introductie van de cultuurscout Hoogvliet bij de Imagoregiegroep Hoogvliet kwam tot stand via de deelgemeenteambtenaar bij wie zij is ondergebracht. "Hij nodigde haar uit voor een brainstorm. Ik wist toen nog niet wat een cultuurscout precies doet, maar zij bleek inderdaad iets bij te kunnen dragen", aldus Bruning van Woonbron. Ook jongerenwerker Limouri werd via via in contact gebracht met de cultuurscout in Charlois: "De twee jongens die later de Block Party organiseerden, wilden in eerste instantie een stichting oprichten om zo verder te komen met hun rapactiviteiten. De opbouwwerker heeft toen een soort intakegesprek met de cultuurscout georganiseerd."

Ook kan het contact ontstaan via een van de andere cultuurscouts. Zo heeft kunstenaar Van den Baar inmiddels al met vier verschillende cultuurscouts contact gehad. Recent werkt hij het meest samen met de cultuurscout van Charlois: "Op een gegeven moment kwam zij in the picture. We werden op een borrel aan haar voorgesteld en kwamen toen te spreken over de Stampij Cultuurprijs die zij wilde overnemen van IJsselmonde. Wij waren met Loket op Zuid II daarvoor genomineerd, dus wij hadden goed zicht op hoe zo'n prijs het beste kan worden opgezet. Zo raakten we aan de praat."

Soms is er sprake van een bestaande relatie, waarbij niet meer precies duidelijk is wie het eerste initiatief heeft genomen. Zo kende bewonersvereniging Hordijkerveld de cultuurscout, al vanuit haar eerdere baan bij het ouderenwerk. Ze zaten toen in hetzelfde pand en ook in haar toenmalige functie had zij al eens meegewerkt aan het wijkfeest. Hoe ze dit keer opnieuw in contact kwamen weet de bewonersvereniging niet meer precies: "Ik had haar geloof ik toch aan de telefoon en toen kwam het wijkfeest ter sprake. In het begin wist ik ook niet goed wat het inhield een cultuurscout, en ze moest het zelf ook uitvinden, maar het bleek dat ze voor het wijkfeest iets voor ons kon betekenen." Ook voor Bob van der Lugt van de SKVR gold dat hij cultuurscout Margot van Asseldonk al uit een eerdere baan kende: "Zij belde mij, omdat ze mij kent en wist dat ik iets zou kunnen met de Arentschool. Dat had ze goed gezien."

De inhoud van het contact

Het eerste contact ontwikkelt zich vervolgens op verschillende manieren. Soms zijn de activiteiten van de cultuurscout gekoppeld aan één bepaalde activiteit of project. De cultuurscout biedt dan hulp bij het realiseren van die activiteit, meestal in combinatie met een subsidie. In IJsselmonde ging het bij beide cases om zo'n projectopbouw. De cultuurscout hielp de bewonersvereniging bij het aanvragen van een subsidie voor het wijkfeest en ze dacht mee in een paar vergaderingen. Op hulp bij de programmering bleek de bewonersvereniging niet echt te zitten wachten: "Ze heeft ook wel ideeën aangedragen voor de invulling van het wijkfeest, maar daar hebben we niks mee gedaan. We zijn heel eigenwijs. Zij hoefde daar geen rol in te spelen, want we hadden al een hele lijst."

⁵ Loket op Zuid II was het vervolg op Loket op Zuid. In samenwerking met het Historisch Museum, het Wereldmuseum en de RKS ontwikkelde Wandschappen een atelier op locatie. Eerst in de Konmar op de Kop van Zuid (Loket op Zuid), vervolgens in het Sint Claraziekenhuis (Loket op Zuid II). De kunstenaars werkten weken lang op deze locaties en gingen daarbij in gesprek met het winkelend publiek en bezoekers van het ziekenhuis.

De Chabotgroep ondersteunde ze bij de verwezenlijking van hun prijswinnende plan om folders, affiches en uitnodigingen te drukken voor de herfstsalon. Zo heeft ze geholpen met het opvragen van offertes bij drukkerijen. Ook heeft zij de pers ingelicht. Ook hierbij kwam hulp bij het aanvragen van de subsidie (de prijs) om de hoek kijken. Sindsdien is er geen direct contact meer geweest tussen de Chabotgroep en de cultuurscout.

Ook de contacten tussen de cultuurscout in Kralingen-Crooswijk en de twee bestudeerde organisaties in deze deelgemeente spelen zich met name af rondom één project. Het contact met Art&gineering dateert weliswaar al van 2003 maar heeft zich altijd afgespeeld rondom het project Scooter Design. In eerste instantie bracht de cultuurscout de initiatiefneemster van dit project in contact met buurthuizen in de wijk. Vervolgens hielp ze met het aanvragen van financiële ondersteuning bij de Stichting NRC. Toen een plek om te werken vervolgens ontbrak, bracht ze de initiatiefnemers in contact met SBAW (Stedelijk Bureau Ander Werk, ondersteunt maatschappelijke en culturele organisaties en projecten), waardoor de Stichting NRC zelf ook wordt ondersteund. Dit bureau heeft het gehele project toen onder haar vleugels genomen. De cultuurscout bleef vervolgens op de achtergrond aanwezig als aanjager/opjutter. Omdat het project een flinke achterstand had opgelopen, was het nodig dat iemand er bovenop zat. Ook bleef zij contacten onderhouden met het jongerenwerk, dat bij project is betrokken. Na de pilot, wanneer de financiering vanuit Stichting NRC is afgerond, zal zij zich terugtrekken uit dit project.

Het contact met de Arentschool vindt ook plaats rondom één project met dit verschil dat de inhoud van het project pas na het eerste contact met de cultuurscout en samenwerkingspartner SKVR tot stand is gekomen. In eerste instantie was helemaal niet duidelijk dat het om een wijkmusical zou gaan. De cultuurscout bracht de SKVR en de Arentschool met name bij elkaar om te bekijken of ze 'iets' samen konden doen. Pas tijdens een brainstorm met deze twee partijen ontstond het idee voor een wijk-musical, die aan het eind van 2006 plaats zal vinden. Ten tijde van het interview werden net de eerste audities hiervoor gepland en vonden budgetbesprekingen en verdere planning plaats. De cultuurscout ondersteunt dit project op de achtergrond met raad en daad, terwijl de eindverantwoordelijkheid ligt bij de SKVR en de Arentschool. Zo informeerde ze naar de huur van een tent waarin de musical kan plaatsvinden en gaat ze contact opnemen met de lokale televisie om te bekijken of zij wellicht met de kinderen een 'making of' kunnen gaan maken.

Het contact met een cultuurscout beperkt zich regelmatig niet tot samenwerking rond één project. Vaak komt uit het een het ander voort. Zo heeft de cultuurscout Hoogvliet in haar contact met Woonbron zich tot nu toe vooral bezig gehouden met de Imagoregiegroep. Zij droeg in een brainstorm het idee aan om ter gelegenheid van de aftrap van de imagocampagne Helemaal Hoogvliet een mozaïek door bewoners te laten maken, in samenwerking met kunstenaar Coenen van Mothership, die ze kende van eerdere projecten. Over dit idee was de groep zeer enthousiast, omdat men graag de bewoners als ambassadeurs wilde inzetten en het thema kunst & cultuur wilde belichten. Er is toen een afspraak gemaakt met Mothership door de cultuurscout en er is een kosteninschatting gemaakt. Er bleken toen wel sponsors nodig te zijn. Bij de werving daarvan is de cultuurscout betrokken geweest. Ook is zij steeds intermediair geweest in het contact tussen de Imagoregiegroep en de kunstenaar. Inmiddels heeft de cultuurscout echter ook contact met andere afdelingen van de betrokken woningcorporatie Woonbron om te bekijken wat ze nog meer voor elkaar kunnen betekenen.

In Charlois concentreerde het contact tussen de cultuurscout en het jongerenwerk zich in eerste instantie niet zo zeer rondom één project als wel rondom twee raptalenten: Reda Souif en Rachid Belghar. Het jongerenwerk wilde hen helpen om een stichting op te richten, zodat zij op een meer professionele manier met hun rap bezig konden zijn en nam daartoe contact op met de cultuurscout. Zij verwees ook hen door naar SBAW en bracht hen in contact met de beheerder van de Larenkamp (wijkaccommodatie en toekomstig Lokaal Cultuur Centrum), waar zij vervolgens een succesvolle Block Party organiseerden. Ook hielp ze om subsidie te krijgen voor de Block Party bij de Stichting NRC. De rappers deden bovendien op de kunstborrel contacten op via wie ze les konden gaan geven. Toen de twee rappers er uiteindelijk toch niet voor kozen om een stichting op te richten, is het contact tussen de cultuurscout en het jongerenwerk wel minder geworden. Wel werd de jongerenwerker later nog eens uitgenodigd door de cultuurscout om mee te denken over de invulling van de programmering in het toekomstige Locale Cultuur Centrum de Larenkamp en is hij zeker van plan in het nieuwe schooljaar opnieuw contact met haar op te nemen.

Tussen het bedrijventerrein de Gadering en de cultuurscout is sprake van verschillende contacten over zeer uiteenlopende onderwerpen, waarbij ze om de beurt het initiatief namen. Na het eerste contact rondom sponsorwerving, dat geïnitieerd werd door de cultuurscout, nam de parkmanager contact op over een kwestie rond belasting die betaald moest worden over een muurschildering. Dit werd als reclame aangemerkt. Hij vroeg hierin het advies van de cultuurscout. "Zij gaf toen aan dat zij er niet voor kan zorgen dat dat wordt kwijtgescholden, maar ze heeft wel de juiste contactpersonen binnen de deelgemeente doorgegeven." Vervolgens nam de cultuurscout weer contact op in verband met de culturele kaart die ze van Hoogvliet aan het maken was, om te inventariseren wat er op de Gadering aan cultureels was. De parkmanager toonde haar toen verschillende muurschilderingen, waaronder Panorama Rotterdam, een enorme muurschildering in een wasstraat. Naar aanleiding daarvan spraken ze af dat de parkmanager bedrijven zou gaan benaderen om te vragen of ze kunst zouden willen exposeren: de cultuurscout zag hiervoor veel mogelijkheden. Ook wilde zij graag een kunstborrel houden bij Panorama Rotterdam. Daar is het nog niet van gekomen door het ontbreken van vergunningen, maar dit staat nog wel op het programma. Een volgende contact vond plaats toen de parkmanager een vormgever zocht voor een flyer voor de Stichting Samenwerkende Bedrijven Hoogvliet Gadering. De scout raadde toen twee jonge kunstenaars aan, die inmiddels offertes hebben uitgebracht.

Een dergelijk veelomvattend contact heeft ook kunstenaar Van den Baar met diverse cultuurscouts en met de directeur van de Stichting NRC. Aanvankelijk had hij vooral contact met Wallée, destijds scout in Feijenoord, rondom het project Loket op Zuid in de Konmar en met Nelissen, de cultuurscout in IJsselmonde, rond het vervolgproject Loket op Zuid II in het MCRZ Ziekenhuis. Van hen kreeg hij zowel ondersteuning in de organisatie van het gehele project (Wallée) als in de publiciteitsvoering en presentatie van het project (Nelissen). Met de cultuurscout in Charlois had hij vervolgens contact rondom Goudkoorts, een beurs waarop het bedrijfsleven in contact kwam met kunstenaars. Daar stond Wandschappen drie dagen met een samenvatting van het ziekenhuisproject. Op dat moment werd duidelijk dat Wandschappen naar Charlois zou komen en hebben de scout van Charlois en Wandschappen snel een afspraak gemaakt om wegwijs te worden in deze deelgemeente. Vlak daarna kreeg Wandschappen een krantje in de bus met een oproep voor de Charlois Cultuurprijs. Ze besloten snel een project te ontwikkelen ('Een nieuw gezicht') en wonnen daarmee, tot hun verbazing, de prijs. Met die €2.500 konden ze het project opstarten. De cultuurscout is niet verder betrokken geweest bij de invulling van het project, maar wel bij de opening (zij heeft geregeld dat de wethouder de opening verrichte) en de publiciteit (artikel in onder andere het deelgemeentemagazine). Ook is er nog extra budget vanuit de Stichting NRC aan bijgedragen. De werving van de deelnemers aan het project onder bewoners wilde Wandschappen in eigen hand houden: dit is daarom door een stagiaire uitgevoerd. Inmiddels is Wandschappen alweer aan een volgend project begonnen met de cultuurscout: het uit het slop trekken van de atelierroute in Charlois. Deze route bestaat al vijf jaar, maar sinds het overlijden van de initiatiefnemer is niemand er meer tevreden over. Van den Baar werd door de cultuurscout gevraagd om bij de werkgroep te komen die zich bezig houdt met de route. Hij heeft inmiddels de gehele coördinatie overgenomen en een concept gemaakt, gestoeld op gastvrijheid. De scout is hier nauw bij betrokken: zij adviseert over locaties, samenwerkingspartners en publiciteit en zorgt voor organisatorische back-up. De al eerder door haar ontwikkelde culturele kaart (inmiddels de tweede editie) is het uitgangspunt. Door de voorbereidingen voor de atelierroute zijn er nieuwe initiatieven ontdekt, die op hun beurt weer op de volgende culturele kaart zullen komen. Tot slot is Van den Baar ook nog bezig met de organisatie van een debat over "wat kunst kan betekenen voor de deelgemeente". Hij signaleert dat dit onderwerp steeds belangrijker wordt. De cultuurscout heeft dit plan heel serieus opgepakt en inmiddels zijn de Stichting NRC, de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en de dienst Kunst & Cultuur van de gemeente hier ook bij betrokken: "Het begint zelf een hele conferentie te worden!"

Daarnaast zijn er regelmatig kleine dingetjes tussendoor waarover Wandschappen contact heeft met de cultuurscouts. Ze zien elkaar veel en bellen ook regelmatig. Zo heeft de cultuurscout IJsselmonde hem recentelijk in contact gebracht met de cultuurwethouder van IJsselmonde. Via hem is hij nu bij weer een ander project betrokken met het orkest waarin hij in zijn vrije tijd meespeelt. Mogelijk breidt dit muzikale project binnenkort uit naar Charlois.

2.3 Evaluatie cultuurscouts

Charlois

Visie van een kunstenaar

Ivo van den Baar van Wandschappen is zeer positief over de inbreng van de cultuurscout in Charlois: "Iedereen kent haar, ze is erg secuur in haar contacten, komt met goede suggesties en weet altijd iemand om te bellen." Ze is, volgens hem, erg goed in het in contact brengen van mensen. Hij merkt wel dat ze heel duidelijke grenzen stelt in hoe ver ze gaat bij het ondersteunen van projecten: "Het is duidelijk dat het niet de bedoeling is dat ze het hele project gaat trekken." Hij vindt dat zelf geen probleem, 'want wij zijn vrij zelfstandig', hoewel hij het natuurlijk best lekker zou vinden 'als zij je subsidieaanvragen zou schrijven'. Hij kan zich overigens wel voorstellen dat de scouts mensen die daar minder ervaring mee hebben wel helpt: "Soms doen de scouts eigenlijk veel te veel, omdat ze een project leuk of belangrijk vinden. Misschien is het wel frustrerend voor ze dat ze de leiding van zo'n project niet helemaal naar zich toe kunnen of mogen trekken."

Van den Baar vindt het erg goed en prettig dat de steun van de cultuurscout vergezeld gaat van de mogelijkheid om financiële ondersteuning te krijgen: "Dat geeft vertrouwen. Je krijgt echt een kans van ze. Bij de RKS word je soms met de grond gelijk gemaakt en dan weer de hemel in geprezen. Het is daar echt een gokje wagen in een soort loterij. Bij NRC heb ik niet dat gevoel: als je een goed project hebt, wordt het gehonoreerd. Dat begrijp ik!" Hij vindt ook dat de cultuurscout altijd een prima inschatting maakt van de kansen die een plan heeft om voor ondersteuning in aanmerking te komen. Het brede cultuurbegrip dat bij de toekenning wordt gehanteerd vindt hij ook een zegen: "Het prettige is dat ze er zowel zijn voor professionals als voor amateurs. Het wordt allemaal serieus genomen. Dat is heel bijzonder. Zo'n begrip van cultuur vind je nergens anders terug."

Minder tevreden is Van den Baar over de plek van de cultuurscout. Haar kantoor bevindt zich in Theater Zuidplein. Dat past niet bij een cultuurscout die, volgens Van den Baar, veel meer in de humuslaag van het culturele leven bezig is dan in een gevestigd theater als Zuidplein: "Ze zou ergens moeten zitten waar kunst te zien is. Als ze een eigen plek zou hebben, zou ze veel zichtbaarder zijn en kun je er makkelijker binnenlopen. Ze kan de cultuurborrels dan ook daar organiseren." De nieuwe Locale Culturele Centra zouden daar volgens hem een goede plek voor zijn, of een echte kunstenaarsplek, tussen de ateliers.

Een ander kritiekpunt is het gemis van contact met multiculturele kunstenaars. Die zitten niet in het netwerk, terwijl juist via hen contact gelegd zou kunnen worden met de verschillende culturen in de wijk. De scout zou die grens kunnen slechten door bijvoorbeeld een multiculturele galerie op te richten.

Van den Baar ervaart het als positief dat de verschillende cultuurscouts nu 'veel meer op één lijn zitten dan voorheen'. Toch zouden ze nog meer visie zouden mogen ontwikkelen op de rol van cultuur in de verschillende deelgemeenten en daarbij ook wat ambitieuzer mogen zijn: "Zij kunnen de kracht van de dingen aanwijzen. Ze kunnen de burgemeester influisteren." De scout zou ook nog meer kunnen betekenen in het op de kaart zetten van Charlois. Het gaat dan om de identiteit van de wijk. Hij zou het goed vinden als ze daar pro-actief mee bezig zou zijn: bijvoorbeeld door een lijn uit te zetten voor de komende vijf jaar. Hij denkt dan bijvoorbeeld aan het North Sea Jazz Festival, dat nu in Charlois plaatsvindt: "Dat zou Charlois Jazz Festival moeten gaan heten. Daar kan zij een rol in spelen." Van der Baar heeft er echter wel begrip voor dat er nog geen lange termijnvisies zijn ontwikkeld, omdat de cultuurscouts nog relatief kort bezig zijn: "Het is een pioniersfunctie." Hij meent dat het cultuurscoutschap 'echt werkt' en vindt dat dit moet blijven bestaan: "Het voelt degelijk." Meer wijken in Rotterdam zouden een cultuurscout kunnen gebruiken: "Er zijn nog veel stukken onontgonnen Rotterdam, wijken waar niemand komt." In tegenstelling tot wat de cultuurscouts zelf voor ogen hebben, vindt Van den Baar juist dat de cultuurscouts er niet naar moeten streven om onmisbaar te worden in de wijken: "Het moet geen tijdelijke functie zijn, er is altijd wat te doen. De cultuurscout is de aangewezen persoon om de grote lijnen vast te houden. Een wijk verandert steeds, dus je bent nooit klaar. De cultuurscout kan het geheugen zijn." Daarbij moeten de scouts wel hun imago van Charlie's Angels vasthouden: "Het heeft iets luchtigs 'Wij regelen het wel even'. Je kunt ze nergens ander mee vergelijken."

Visie van een jongerenwerker

Jongerenwerker Limouri is ook zeer positief over de cultuurscout in Charlois. Zijn ervaringen rondom de raptalenten en de Block Party zijn goed. Hij heeft een hoge pet op van haar netwerk en kennis van zaken. Ook vindt hij haar professioneel, want: "Zij komt haar afspraken na." Voor het jongerenwerk is haar belangrijkste taak het aandragen van nuttige contacten en dat doet ze prima: "De cultuurscout heeft de jongeren precies met de juiste mensen in contact gebracht. Ik had zelf nog nooit van SBAW gehoord. Daar kwam zij mee en dat was voor de jongens heel nuttig. Ook heeft zij het contact gelegd met de beheerder van de wijkaccommodatie. Met hem heb ik nog steeds een heel goed contact." Limouri vindt het het prettigst als de cultuurscout uiteindelijk direct met de jongeren zelf samenwerkt. Dat is rondom de Block Party heel goed gegaan. Hij benadrukt echter dat dit lang niet met alle jongeren mogelijk is: "De meeste zijn beginners. Die komen hun afspraken niet na, dus die verwijs ik niet door naar de cultuurscout. Ik observeer welke jongens wel genoeg verantwoordelijkheidsgevoel hebben en die verwijs ik naar haar door." Hij blijft zelf wel op de achtergrond aanwezig: "Ik blijf natuurlijk in de gaten houden hoe het gaat."

Voor de jongeren zou Limouri het wel prettig vinden als de cultuurscout een vaste plek in zijn wijk (Zuidwijk) had. Theater Zuidplein, waar zij nu zit, is bij jongeren onbekend. Het zou de drempel verlagen als zij bijvoorbeeld een spreekuur in de wijk had. Ook zou hij het goed vinden als zij deel zou nemen aan het buurtnetwerk waarin alle instanties uit de wijk eens in de zes weken samen komen. Deze klant is vast van plan in de toekomst vaker met de cultuurscout te samenwerken, hoewel hij hier nog geen concrete plannen voor heeft. Wel staat er voor december een nieuwe Block Party gepland, waar hij haar bij wil betrekken.

IJsselmonde

Visie van een bewonersvereniging

De bewonersvereniging Hordijkerveld is zeer te spreken over de cultuurscout in IJsselmonde. De geraadpleegden baseren dit oordeel echter vooral op haar prestaties in haar vorige functie van ouderenwerkster: "Zij is voortreffelijk in haar werk en aardig. Ze kan duidelijk goed met de ouderen omgaan. Je weet dat ze zich voor je inspant." In feite geven ze aan meer behoefte te hebben aan haar als ouderenwerkster dan als cultuurscout: "Het ouderenwerk is helemaal ingestort nu zij weg is." Als cultuurscout zal ze zeker ook goed functioneren, denken de geraadpleegden, omdat ze goed op de hoogte is van wat er speelt in de wijk. Een van de bestuursleden krijgt bovendien de digitale nieuwsbrief en is dan onder de indruk: "Dan denk je: zo die heeft aardig wat te doen!" Toch hebben ze nog niet zo helder wat ze aan haar kunnen hebben nu ze cultuurscout is. Haar nieuwe functie zou meer bekendheid moeten krijgen: "De scout zou bijvoorbeeld met een kraampje op het wijkfeest kunnen gaan staan." Hoewel de bewonersvereniging niet direct zelf met het idee komt, zou het wellicht ook een goed idee zijn als zij zich wat meer zou bemoeien met de projecten die nu volledig door de welzijnsstichting Perspect worden georganiseerd. De bewonersvereniging noemt bijvoorbeeld het project *Mensen maken de stad*, waarbij het de bedoeling is dat bewoners activiteiten in de straat organiseren. Dit komt nu maar niet goed van de grond. Het vertrouwen dat de scout in IJsselmonde krijgt van de bewonersvereniging zou wellicht kunnen helpen om dit project tot een succes te maken.

Visie van een kunstenaar

Zoals uit het voorafgaande al bleek heeft kunstenaar Van den Baar (van Wandschappen) met meerdere scouts samengewerkt. Hij vergelijkt ze daardoor en signaleert behoorlijke verschillen. De een is veel ambitieuzer dan de ander en heeft ook meer visie. Dit heeft ook te maken met ervaring. Als voorbeeld van een project dat vanuit te weinig visie is opgezet, noemt hij de Stampij Cultuurprijs: "Dit heeft te kampen met veel te weinig inzendingen. Dat heeft er ook mee te maken dat niemand echt weet wat ze nou willen met die prijs." Aangezien Van den Baar problemen ondervindt met het realiseren van een vervolg op Loket op Zuid II in het ziekenhuis in IJsselmonde, zou hij het erg op prijs stellen als de scout een grotere rol zou spelen in het doorbreken van de bureaucratie die deze vertraging veroorzaakt.

Ook in deze deelgemeente levert de plek waar de cultuurscout is ondergebracht kritiek op. In dit geval bij stichting Perspect: "Het lijkt dan net alsof ze bij deze welzijnsorganisatie hoort, terwijl dit beslist niet het geval is."

Visie van een amateurkunstclub

De Chabotgroep was zeer verheugd over het winnen van de publieksprijs van de Stampij Cultuurprijs. Dit heeft hen veel goeds opgeleverd. Toch is er wel een kanttekening. Het papierwerk dat nodig was voor het incasseren van de prijs viel tegen: "Dat zou voor ons een reden kunnen zijn om dit niet nog eens te doen." De samenwerking met de scout beviel goed: "We hebben heel positief met haar gewerkt. Het klikte tussen ons." Ze vinden het positief dat de cultuurscout goed op de hoogte is en dat 'ze direct de koe bij de horens vat'. Ze reageert ook snel en adequaat op e-mails. "Het was voor haar ook de eerste keer dat ze iets dergelijks deed, ee hebben elkaar geholpen en er allebei van geleerd." Over de functie van cultuurscout zijn deze geraadpleegden positief: "Zij is de spin in het web. Je ziet dat ze goed bezig is bij het ondersteunen van amateurverenigingen in IJsselmonde." Dit laatste zien zij als haar belangrijkste taak: "Professionals kunnen zichzelf wel redden." Toch denkt de groep haar niet echt te gaan inzetten in de toekomst. Ze zijn zich wel aan het oriënteren op het geven van workshops (ook voor kinderen), maar ze willen dat zelf organiseren: "Via via ken je voldoende mensen en je leert er ook meer van door het zelf te organiseren en zelf uit te zoeken." De Chabotgroep zou zich wel kunnen voorstellen dat een van hen de cultuurscout eens belt over de aansprakelijkheidswetgeving in het kader van de workshops voor kinderen. Of misschien zou ze ook kunnen bemiddelen bij het vinden van een ruimte als deze groep eens buitenshuis willen exposeren. Ook staan ze wel open voor voorstellen van de cultuurscout, denken ze, maar dit is nog niet voorgekomen. Al met al vindt de Chabotgroep het goed zoals het nu is: "Het is fijn om advies te kunnen krijgen, maar je wilt niet te afhankelijk van haar worden. De cultuurscout moet niet te veel op de voorgrond komen."

Hoogvliet

Visie van een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven

De parkmanager van de Gadering vindt de cultuurscout Hoogvliet 'vriendelijk en erg enthousiast': "Het enthousiasmeren van mensen hoort duidelijk bij haar functie en dat kan ze erg goed." Bedrijven vindt hij overigens niet de meest logische klanten van de cultuurscout: "Het is vooral haar taak om startende kunstenaars te adviseren en werk voor hen te creëren." Als bedrijf heb je van de cultuurscout zakelijk gezien geen voordeel, vindt hij, maar het kan wel leuk en handig zijn. Hij denkt dat het vooral belangrijk is dat de cultuurscout klanten naar de juiste mensen en instanties kan verwijzen: "Ze hoeft niet zelf alles te weten." Daarbij is de deelgemeente een van de belangrijkste partijen met wie zij een contact tot stand kan brengen, vindt hij: "Ze kan de deelgemeente masseren bij vergunningsproblemen." Ook belt hij haar als hij een kunstenaar nodig heeft. Hij heeft het idee dat zij een groot netwerk achter zich heeft van startende kunstenaars.

Visie van een woningcorporatie

Ook Bruning van Woonbron prijst het enthousiasme van de scout waarmee is samengewerkt en opnieuw wordt dit enthousiasme als cruciaal voor de invulling van deze functie ervaren: "Ze moet een aanjager zijn. Dankzij haar komen dingen tot stand. Volgens mij lukt dat haar goed. Ze brengt de juiste mensen bij elkaar." Ze speelde een belangrijke rol als intermediair tussen kunstenaars en projectgroep: "Ze gaf goed aan dat het hier om kunst ging, wat betekent dat we de kunstenaar veel vrijheid moeten geven. Dit is heel anders dan als je in het kader van communicatie een ontwerper een opdracht geeft." De rol van de scout is de combinatie kunst en wijk gestalte te geven, denkend vanuit de kunst, meent Bruning. Daarbij gaat het vooral om contacten leggen, met ideeën komen en wat minder om de implementatie. Dat laatste viel dan ook een beetje tegen: er werd verwacht dat de cultuurscout meer een trekkende rol zou vervullen. Dat was niet zo. Ook wilde de cultuurscout op den duur niet meer aanwezig zijn bij alle vergadering van de regiegroep, omdat ze haar toegevoegde waarde niet meer zo zag. Dat snapte Bruning wel, maar ze vond het ook jammer: "Het is toch wel belangrijk om haar input te krijgen. Er zijn veel dingen die zij kan meegeven." In eerste instantie was niet helder wat de rol van de cultuurscout zou zijn in de regiegroep, maar achteraf was het heel goed dat ze er in zat. Wellicht had ze iets meer vanaf de start betrokken kunnen zijn en er wat meer tijd in kunnen steken, maar Bruning snapt ook wel dat de cultuurscout niet bij alle projecten heel veel kan investeren. De cultuurscout gaat in het vervolg zeker nog een rol spelen als straks het kunstwerk gemaakt gaat worden: "Het zou heel fijn zijn als ze daar veel tijd voor vrij kan maken. Anders moeten we een andere oplossing vinden. Het Kunstkopfestival is een mooie aanleiding om mensen te werven. Wellicht dat zij daar ook een rol in kan spelen."

Kralingen-Crooswijk

Visie van een cultureel ondernemer

Strangio van Art&gineering is goed te spreken over de twee beide cultuurscouts in Kralingen-Crooswijk met wie ze werkte: "Het werkt goed en makkelijk, ze zijn benaderbaar, je kunt gelijk een afspraak maken." Van de eerste scout met wie ze lange tijd werkte, heeft ze het idee dat die iedereen kende en heel veel contacten had in de wijk. Dat dit netwerk beschikbaar werd gemaakt, heeft voor haar heel goed uitgekapt: "Op een gegeven moment is het ook jouw netwerk. De scouts bouwen bruggen en verwijzen je door. Dat is hun kracht!" Toch denkt zij wel dat het netwerk van de cultuurscouts beperkt is: "Het imago is toch dat de cultuurscout er is voor een bepaald clubje van min of meer gevestigde instellingen." Zowel Strangio als deelnemer Salou denken dat het voor de aan hun project deelnemende jongeren zelf een te grote stap is om een cultuurscout te benaderen. Dat zou wel moeten kunnen, vinden ze: "Er mag echt meer bekendheid aan gegeven worden. Wil je iets organiseren, bel haar! Soms heb je wat hulp nodig en zij kent dan iedereen." Ondanks dat ze hoog opgeven over het netwerk van de cultuurscout, blijken ze overigens veel contacten toch zelf opgedaan te hebben: "Het contact met het CBK hebben we zelf gelegd en de cultuurscout heeft ons ook niet in contact gebracht met andere wijken, terwijl we daar wel graag wilden werken." Voor de toekomst denkt Strangio niet meer te hoeven werken met de cultuurscouts: "We zijn nu adolescenten, we waren kleuters. Als ik iemand nodig heb, zal ik misschien nog wel eens bellen, maar ik ben nu zelf onderdeel van het netwerk."

Een belangrijk ander pluspunt, naast het beschikbaar gestelde netwerk, was dat de cultuurscout hen af en toe dwong bij de les te blijven en het project door te zetten, ondanks veel tegenslag. Maar: "Ze gaan je niet pampieren, dat is ook goed. Af en toe heb je daar wel behoefte aan, maar het is goed om zelf obstakels te overwinnen".

Visie van een school

Zowel de Arentschool als samenwerkingspartner SKVR zijn enthousiast over de cultuurscout in Kralingen-Crooswijk. Zij werken nog maar kort met haar, maar vinden dat zij haar werk tot nu toe goed doet. Ze heeft een goed netwerk, is bereid daar contacten mee te leggen, maar laat het project wel over aan de school en de SKVR: "Ze is aan de ene kant heel actief voor ons bezig, maar ze stelt zich daarin heel bescheiden op. Ze weet precies wanneer ze wel en niet nodig is. Dat is heel knap." Daarnaast wordt haar doorzettingsvermogen op prijs gesteld: "De eerste afspraak kwam heel moeizaam tot stand. Het was lastig om iedereen bij elkaar te krijgen. Dankzij Margot is het toch gelukt." Zowel de Arentschool als de SKVR denken dat zij nog veel voor hen kan betekenen in de toekomst. De geraadpleegde onderwijsgevende stelt: "Ze zou bijvoorbeeld voorlichting kunnen gaan geven aan ouders over wat er voor culturele activiteiten plaatsvinden in de wijk of ze zou een groepje moeders kunnen ondersteunen die een yogacursus willen gaan opzetten." De vertegenwoordiger van de SKVR: "Ze zou de werkwijze bij dit project dusdanig kunnen vastleggen, zodat het bijvoorbeeld ook in andere deelgemeentes kan worden uitgevoerd." Beiden vinden, net als kunstenaar Van den Baar, dat de scout moet zorgen voor continuïteit binnen en verbindingen tussen de deelgemeentes. Zij menen dat de scouts de komende tijd nog wel even hard nodig zullen zijn: "De samenleving verandert sneller dan ooit. Mensen in de wijken interesseren voor cultuur is een ontzettend moeilijke taak. Een briefje ophangen met: kom naar de auditie, werkt niet meer. Juist daarom is het belangrijk dat zij de juiste partners bij elkaar brengt, zodat mensen echt bereikt worden". Daaraan wordt toegevoegd dat een school hierbij een prima startpunt kan zijn.

2.4 Door de klanten gesignaleerde effecten

Er komen allerlei culturele activiteiten tot stand

Het primaire effect van het werk van de cultuurscout is in alle onderzochte cases dat er culturele activiteiten tot stand komen in de betreffende deelgemeente. Alle geïnterviewden geven aan dat dit het belangrijkste effect van het werk van de cultuurscout is. Soms komt het met name door de financiële bijdrage van de Stichting NRC dat er iets gerealiseerd is en soms is de rol van aanjager die de cultuurscout vervult veel belangrijker. Veel organisaties, zoals de Bewonersvereniging Hordijkerveld, de kunstenaars van Wandschappen, de jongerenwerker in Charlois en de Chabotgroep, geven overigens aan dat sommige activiteiten ook zonder de cultuurscout wel van de grond zouden zijn gekomen: dan zou het echter wel veel langer hebben geduurd of kleinschaliger zijn uitgevoerd. Andere activiteiten

zouden zonder de inbreng van de scout nooit tot stand zijn gekomen. Bijvoorbeeld in het geval van het mozaïekproject in Hoogvliet, aangezien dit idee bij de scout vandaan kwam. Ook de wijkmusical in Kralingen-Crooswijk zou nooit tot stand zijn gekomen zonder de cultuurscout, omdat de cruciale verbinding tussen school en SKVR door haar werd gelegd.

Er komt meer professionele kunst in de wijken

Dankzij de cultuurscouts zijn veel projecten tot stand gekomen, waarin professionele kunstenaars een rol spelen. Kunstenaar Van den Baar geeft aan dat zonder de scouts heel veel van zijn projecten er niet geweest zouden zijn of veel langzamer en moeizamer op gang zouden zijn gekomen. "Met de cultuurscout heb je een concreet aanspreekpunt." Daarnaast lukt het de scouts om kunst & cultuur op de agenda te krijgen bij niet-culturele organisaties. Dit gebeurde bijvoorbeeld in Hoogvliet. De manager van bedrijventerrein de Gadering dacht voorheen eigenlijk nooit aan kunst & cultuur: "Het is toch onbekend maakt onbemind. Je denkt altijd: kunst is duur. Je weet niet wat je wilt of hoe je eraan moet komen. Dan kies je maar weer een Ikeaschilderijtje. Omdat je de cultuurscout hebt ontmoet, ga je erover nadenken. Je spreekt eens iemand en brengt hem op het idee om iets te doen met die lege muren. Het leuke van kunst is dat het 'apart' en uniek is." Niet dat kunst ooit het centrum van de belevingswereld wordt bij bedrijven, maar er leven wel al veel ideeën voor de toekomst: bijvoorbeeld om bij bijeenkomsten in het bedrijvenpark een expositie of opvoering toe te voegen.

Bij woningcorporatie Woonbron was kunst & cultuur al wel langer een onderwerp waar men zich mee bezig hield. Als onderdeel van de imagocampagne had echter niemand daar nog aan gedacht: "Als de cultuurscout er niet bij geweest was, was dit idee er nooit gekomen en had kunst waarschijnlijk geen rol gehad in de campagne."

Zo te zien zijn er nog veel meer kansen om cultuur een rol te geven in oorspronkelijk niet-culturele projecten. In de meeste wijken waar een cultuurscout actief is zijn immers talloze projecten gaande rondom leefbaarheid en sociale cohesie. De geraadpleegde bewonersvereniging noemde bijvoorbeeld het door welzijnsorganisatie Perspect opgezette project *Mensen maken de stad*, dat maar niet goed van de grond komt.

Diverse organisaties worden ondersteund in hun professionele ontwikkeling

De onderzochte cultuurscouts zijn geen echte talentenjagers, maar ze ondersteunen wel organisaties in hun professionele ontwikkeling. Zo maakte de Chabotgroep een professionaliseringslag door voor het eerst folders, affiches en uitnodigingen te drukken. Dit kon dankzij de door de cultuurscout georganiseerde Stampij Cultuurprijs. Voor een amateurvereniging een stap die veel extra aandacht heeft opgeleverd, hoewel er niet echt nieuwe leden geworven zijn. De twee rappers uit Zuidwijk, die via het jongerenwerk in contact kwamen met de cultuurscout, zijn ook ondersteund in hun professionalisering. Het is uiteindelijk niet gelukt om een stichting op te richten en een eigen ruimte te verwerven om workshops te geven en opnamen te maken, maar ze hebben wel veel geleerd over wat er komt kijken bij de oprichting van een stichting en: ze hebben de succesvolle Block Party georganiseerd. Ook hier gaat het dus om 'zakelijke' professionalisering en niet zo zeer om 'artistieke' talentontwikkeling. Het project Scooter Design en het bedrijfje Art&engineering zijn helemaal tot stand gekomen dankzij een eerste impuls van de cultuurscout. Met name de verwijzing naar SBAW door de cultuurscout is een zeer belangrijke stap geweest voor dit project. Volgens de initiatiefnemers had het anders allemaal eindeloos lang geduurd en was het veel lastiger geweest om het benodigde geld te verkrijgen. Dit project is gericht op talentontwikkeling van jongeren in de wijk. Of dit ook gaat lukken is in dit vroege stadium nog niet te zeggen. Voor de geïnterviewde deelnemer gaat het in ieder geval de goede kant op. Hij is vooral geïnteresseerd in het bedrijfskundige aspect van Scooter Design en krijgt alle ruimte om zich op dit gebied te ontplooiën.

Verbinding tussen stedelijke culturele instellingen en de wijken wordt op gang gebracht

Zoals al eerder ter sprake kwam, is er momenteel nog weinig sprake van contacten tussen stedelijke culturele instellingen en initiatieven uit de wijken. Toch speelt er wel het een en ander en zijn er duidelijk ook kansen om dit verder te ontwikkelen. Het mozaïekproject in Hoogvliet werkt samen met Mothership, een organisatie waarin verschillende kunstenaars, waaronder Arno Coenen, verenigd zijn. Arno Coenen werd door de cultuurscout in Hoogvliet geïntroduceerd. Het project Scooter Design heeft contact gehad met het CBK om in de toekomst de gepimpte scooters te exposeren. Dit contact is echter buiten de cultuurscout om tot stand gekomen. De Arentschool werkt, dankzij bemiddeling van de cultuurscout, voor het eerst samen met de Theaterschool van de SKVR.

De Chabotgroep blijkt jaarlijks een museum te bezoeken. Dit is echter altijd hetzelfde museum in Noord-Brabant (Museum van Lien in Fijnaart). Ze krijgen daar een rondleiding van een schilder en dat vindt deze schildersgroep zeer aantrekkelijk. Hier ligt een kans om contact met stedelijke instellingen te realiseren, door hen uit te nodigen om eens een Rotterdams museum te bezoeken. Voor de hand ligt het Chabotmuseum. Op zich zeggen ze daarvoor open te staan, maar ze menen dat ze in de gevestigde Rotterdamse musea niet zo snel met kunstenaars in contact kan komen en dat vinden ze erg belangrijk.

Het kunst- en cultuuraanbod in de deelgemeente wordt bekender

In de onderzochte deelgemeenten, op één na, zijn inmiddels een of meer culturele kaarten uitgebracht. Deze blijken bij de geïnterviewde klanten vooral het effect te hebben dat men onder de indruk raakt van de hoeveelheid activiteiten in de deelgemeente. Men dacht vaak ten onrechte dat er niet veel te doen was. Men verschilt van mening of de kaart ook echt nuttig is voor 'gewone' wijkbewoners.

In IJsselmonde wordt de kaart huis-aan-huis verspreid: daarvan wordt wel enig effect verwacht. Uit de interviews met de vertegenwoordigers van de bewonersvereniging en van de Chabotgroep blijkt echter dat ze niets met de culturele kaart doen. De mensen van Scooter Design denken dat de kaart alleen voor kunstenaars interessant is en niet voor gewone bewoners.

In Hoogvliet, waar de culturele kaart nog moet verschijnen, is de verwachting dat deze deelgemeente hiermee 'op de kaart kan worden gezet' voor bewoners, toekomstige bewoners, klanten en mensen van buiten de deelgemeente. De geraadpleegde vertegenwoordiger van de woningcorporatie merkt op: "Het is iets waar Hoogvliet zich mee kan profileren, net als bijvoorbeeld een beeldenroute of een groenkaart." Ook de manager van het bedrijvenpark in Hoogvliet denkt dat de culturele kaart imagoverbetering tot gevolg kan hebben, omdat mensen zien dat er kunst te zien is: "Meestal associëren mensen een industrieterrein niet met kunst & cultuur. Er loopt een fietsroute langs ons park, wellicht dat mensen nu geneigd zijn ook even het bedrijvenpark in te gaan." Dat de kaart juist interessant is voor mensen van buiten de deelgemeente wordt bevestigd door de kunstenaar in Charlois: "Ik ken het meeste al, maar het is met name nuttig om aan mensen van buiten Charlois te laten zien wat er hier allemaal zit."

De digitale nieuwsbrief wordt door de meeste geïnterviewden (maar niet iedereen) ontvangen en ook altijd wel even bekeken: "Hij is informatief en goed verzorgd." Je krijgt volgens hen een goed idee van wat er allemaal gebeurt op cultuurgebied in de deelgemeente. De meeste mensen - met name degenen die niet zelf dagelijks met kunst & cultuur bezig zijn - geven ook ten aanzien van dit medium aan er niet zo veel mee te doen: "Openingen boeien me niet zo. Dat is altijd zo cultureel", aldus Strangio van Scooter Design. Voor kunstenaar Van den Baar is die nieuwsbrief weer een manier om op de hoogte te blijven van wat er buiten de eigen deelgemeente gebeurt. Voor de mensen van bewonersvereniging in Hordijkerveld is iets echter al te ver als dit in een ander deel van de deelgemeente plaatsvindt.

De cultuurscouts zelf hebben ook een grote rol als het gaat om PR voor de culturele activiteiten in hun deelgemeente. Vaak zijn zij het die de lokale krant of het deelgemeentemagazine inlichten als er iets te doen is. Ook organiseren zij presentaties van belangrijke projecten en kunstborrels waarop projecten worden gepresenteerd. Ook de cultuurprijzen in IJsselmonde en Charlois hebben extra publiciteit voor de winnende projecten tot gevolg. De Chabotgroep vond dat eigenlijk het allerbelangrijkste: "We hebben toen veel meer publiciteit voor onze herfstsalon gekregen dan in andere jaren." Dit leidde overigens niet tot meer publiek dan anders.

Verschillende culturele initiatieven van binnen en buiten de deelgemeente ontmoeten elkaar

De culturele kaart lijkt weinig te worden gebruikt om met andere organisaties in contact te komen. Als je iemand nodig hebt ga je wel zoeken, dan pak je niet zo snel een culturele kaart", aldus Melissa Strangio van Scooter Design. Bob van der Lugt van de SKVR is het daarmee eens: "Ik hou niet zo van al dat papier, het is toch veel leuker om mensen in levende lijve te ontmoeten." De leerkracht van de Arentschool probeerde de culturele kaart wel te benutten, maar kon de betreffende organisatie steeds maar niet te pakken krijgen. "Persoonlijke contacten werken beter. Bij het samenstellen van een open atelierroute is de kaart echter wel intensief gebruikt.

De digitale nieuwsbrief is door de ondervraagde klanten vaker gebruikt: "Je gaat niet zo snel zelf naar een activiteit die daarin aangekondigd staat, maar het zijn aspecten die je meeneemt en waar je later nog eens iets mee kan."

De kunstborrels hebben veel meer een bruggen bouwende functie. Daarover is gezegd: "Ik heb daar goede namen doorgekregen. Daar heb je wat aan" en "Op de kunstborrel hebben de rappers in Zuidwijk mensen ontmoet die hen vervolgens hebben ingehuurd voor lessen en optredens." Lang niet iedereen wil echter nieuwe contacten opdoen. Deze borrels blijken zeker net zo nuttig om bestaande contacten aan te halen, bijvoorbeeld met de cultuurscout: "Zij komt ook naar onze bijeenkomsten, dus dan kom ik ook naar die van haar." De verwachtingen ten aanzien van de kunstborrels blijken per doelgroep nogal uiteen te lopen. Professionals willen graag belangrijke mensen van de deelgemeente of de cultuurwethouder spreken om te kunnen lobbyen voor bepaalde projecten. Amateurkunstenaars en bewoners willen er vooral gelijkgestemden en kennissen ontmoeten: "Het is leuk om andere mensen te ontmoeten die met kunst bezig zijn." De meesten verwachten overigens geen 'gewone bewoners' op de kunstborrels: "Daar zijn ze niet voor bedoeld." De presentaties van projecten tijdens de kunstborrels worden alleen door kunstenaar Van den Baar genoemd. Hij vindt die niet altijd even goed. Van der Lugt van de SKVR was nooit eerder op een kunstborrel, maar stelt wel zelf voor om die met presentaties te verlevendigen: "Ik zou dan kiezen voor hele korte presentaties: wie doet wat in deze wijk? Zodat je snel een beeld hebt van wat zich allemaal afspeelt." Van den Baar vindt dat het succes van de kunstborrels ook afhankelijk is van hoe druk het is en op welke locatie hij plaatsvindt: "Als het druk is, werkt het en ook als het op een bijzondere locatie is."

Uiteindelijk werken de persoonlijke verwijzingen van de cultuurscouts het beste, omdat dit communicatie op maat is. De verschillend geïnterviewden zijn hier zeer goed over te spreken. Andersom vindt men het handig om mensen naar de cultuurscout door te verwijzen: "We verwijzen wel vaak mensen naar haar. Iemand wilde laatst een kunstroute organiseren en een school was bezig met een project: die stuur ik dan naar de cultuurscout", aldus de vertegenwoordigers van de Chabotgroep.

3. CONCLUSIES

De beoogde effecten die aan het einde van hoofdstuk 1 kwamen bovendrijven, zijn in de eerste paragraaf getoetst op basis van de in hoofdstuk 2 gesignaleerde effecten. Vervolgens zet de tweede paragraaf factoren op een rij die de gesignaleerde successen mogelijk maakten. In de derde paragraaf is in een schema samengevat wat er op basis van de onderzochte cases per type klant bekend is over behoeften, gesignaleerde effecten, kansen en voorwaarden voor succes bij deze klanten. Dit klanten-schema kan door de cultuurscouts als hulpmiddel voor zelfevaluatie worden benut en uitgebouwd. De vierde paragraaf schetst drie hoedanigheden van klanten die voor de scouts van belang zijn voor het ontwikkelen van passende diensten en het inschatten van de tijd die ze aan klanten gaan besteden.

3.1 Evaluatie beoogde effecten

Beoogd effect: Grotere betrokkenheid van organisaties en personen bij kunst & cultuur

De cultuurscouts geven culturele injecties door het onderwerp cultuur keer op keer onder de aandacht te brengen in hun deelgemeente. Met name de cultuurscouts die zelf actief contact opnemen met organisaties, waarvan ze denken dat die iets zouden willen of kunnen met kunst & cultuur, slagen erin om dit op de agenda te krijgen en culturele activiteiten te realiseren. Het gaat hierbij vaak om partijen die anders waarschijnlijk niet aan kunst & cultuur hadden gedaan, zoals bedrijven, woningcorporaties of scholen. Daarnaast komt kunst & cultuur op de agenda van het deelgemeentebestuur te staan, als daar een cultuurscout komt werken. Ze denken mee over het deelgemeentelijke cultuurbeleid en het beleid van de Locale Cultuur Centra, onder andere door deelname aan brainstorms en werkgroepen. De scouts krijgen dus keer op keer de kans om kunst & cultuur in te brengen als onderdeel van projecten en beleid. Daarnaast brengen cultuurscouts voortdurend de boodschap over dat 'er van alles gebeurt op cultureel gebied in de deelgemeente'. Dit is belangrijk omdat de onderzochte deelgemeenten (met uitzonderingen van de wijk Kralingen) veelal niet met cultuur worden geassocieerd, maar eerder met verloedering, achterstand of saaiheid. De culturele kaarten, kunstborrels en digitale nieuwsbrieven spelen bij de profilering van het wijkgebonden culturaanbod een grote rol, evenals de ondersteuning aan de inspanningen PR van verschillende projecten die de cultuurscouts bieden. Bewoners en organisaties blijken regelmatig zeer verrast door het grote culturaanbod in hun deelgemeente. Dit wil overigens niet zeggen dat zij er ook toe overgaan om hier massaal aan deel te nemen. Het lijkt nog vooral te gaan om een positief imago dat wordt gecreëerd.

Conclusie: Het werk van de onderzochte cultuurscouts leidt tot meer aandacht voor kunst & cultuur in de wijken. Er worden uiteenlopende culturele projecten gerealiseerd en het culturaanbod in deelgemeente waar scouts werken, krijgt grotere bekendheid.

In welke mate er sprake is van een toename van de participatie aan dit aanbod in deze deelgemeenten is echter op basis van dit kwalitatieve onderzoek niet aan te geven.

Succesvolle ondersteuning van lokale talenten

De cultuurscouts zien het niet als hun taak om als talentenscouts door de wijken op zoek te gaan naar die ene goede zanger of beeldhouwer, om die vervolgens op te leiden en in contact te brengen met de juiste partijen. Het ondersteunen van individuele talenten kan echter wel een bijeffect zijn. De scouts spelen een rol bij het verder helpen en professionaliseren van culturele projecten en organisaties: door praktische en inhoudelijke ondersteuning en door hulp bij subsidie-aanvragen of een directe geldelijke bijdrage uit de NRC-pot. Die projecten of organisaties hebben soms tot doel om talenten te helpen ontwikkelen. Met name als het om jongeren uit de wijken gaat, is het vaak de opzet om hen een stap verder te brengen in hun (culturele) carrière. Dit is echter lang niet bij alle projecten het geval. Het kan namelijk ook gaan om amateurverenigingen waarvan de leden niet zo zeer gericht zijn op kwaliteitsverhoging, maar meer op gezellig bezig zijn met hun hobby. Voor zo'n vereniging kan het desondanks belangrijk zijn om te professionaliseren, bijvoorbeeld ten behoeve van ledenwerving.

Conclusie: De scouts doen niet direct aan talentontwikkeling. Wel is er sprake van ondersteuning ten behoeve van professionalisering van projecten en organisaties die zich met kunst & cultuur of talentontwikkeling bezig houden.

Bevorderen van sociale cohesie

Voor deze doelstelling geldt ook dat het eerder een bijproduct is van het werk van de cultuurscouts dan een makkelijk vast te stellen direct effect. In de deelgemeenten waar de cultuurscouts werkzaam zijn, vinden veel projecten plaats die gericht zijn op sociale cohesie. Vaak is dit ook het geval bij culturele projecten. De motivatie om de projecten te organiseren die door de cultuurscouts worden ondersteund, is dat kunst mensen kan verbinden, respect voor elkaar kan bijbrengen of zelfvertrouwen kweekt bij de deelnemers. Ook sport wordt op die manier ingezet. Of de door de cultuurscouts ondersteunde projecten ook daadwerkelijk leiden tot meer sociale cohesie is lastig vast te stellen: de initiatiefnemers zijn daar doorgaans wel van overtuigd. Duidelijk is wel dat de cultuurscouts zo veel mogelijk kansen benutten om een cultureel element toe te voegen in projecten die in eerste instantie gericht zijn op sociale cohesie. Dit wordt zeer op prijs gesteld door de organisatoren van dergelijke projecten.

Conclusie: In de deelgemeenten ligt grote nadruk op het bevorderen van sociale cohesie: daartoe worden door verschillende organisaties allerlei wijkgebonden projecten opgezet. Dit biedt scouts kansen om aan te haken en kunst & cultuur in te zetten om sociale cohesie te bevorderen. Die kansen worden hier en daar goed door de scouts benut.

Hogere kwaliteit van kunst- en cultuuraanbod

In de onderzochte cases lagen ideeën voor het project vaak al min of meer vast toen de cultuurscout zich ermee ging bemoeien: in die gevallen is de ondersteuning vooral organisatorisch of financieel en niet inhoudelijk. In andere gevallen gaat het om activiteiten die al sinds jaar en dag plaatsvinden, waarbij de cultuurscout vooral zorgt voor het waarborgen van de continuïteit. Ook hierbij hebben de cultuurscouts meestal geen inhoudelijke invloed. In een enkel geval leveren cultuurscouts wel inhoudelijke ideeën en soms wijzen ze op interessante kunstenaars of culturele instellingen waarmee kan worden samengewerkt. De financiële bijdrage van Stichting NRC zorgt ervoor dat kunstenaars of artiesten kunnen worden betrokken bij projecten, die anders te duur zouden zijn. Van deze kunstenaars mag verwacht worden dat zij kwaliteit toevoegen aan de projecten.

Conclusie: In een enkel geval slagen de cultuurscouts erin de kwaliteit van projecten te beïnvloeden door inhoudelijke input te geven. In de meeste van de onderzochte cases gaat het vooral om organisatorische of financiële ondersteuning.

Ontwikkeling van nieuw kunst- en cultuuraanbod

De cultuurscouts werken vooral vraaggericht, waardoor ze het niet als hun primaire taak zien om nieuw kunst- en cultuuraanbod tot stand te brengen. Zij werken dus net zo enthousiast mee aan bestaande initiatieven. Toch komt er veel nieuws van de grond dankzij de door de cultuurscout gelegde contacten en de geboden organisatorische en financiële ondersteuning. Dit is ook terug te vinden in hun verslagen (Heijne 2006a en 2006b). Bovendien zagen we al dat de cultuurscouts erin slagen het om culturele element toe te voegen aan van oorsprong niet-culturele activiteiten.

Conclusie: Dankzij de inspanningen van de cultuurscouts komt er herhaaldelijk nieuw kunst- en cultuuraanbod tot stand.

Wijkinitiatieven verbinden aan stedelijke kunst- en cultuurinstellingen

De meeste stedelijke kunst- en cultuurinstellingen lijken geen prioriteit te geven aan initiatieven uit de wijken. Alleen in Kralingen komen er regelmatig verbindingen met stedelijke instellingen tot stand, door de geringe geografische afstand tot het centrum en doordat daar veel hoog opgeleide, cultureel actieve mensen wonen. Voor de betrokken organisatoren in de deelgemeenten maakt het echter niet zo veel uit of zij samenwerken met een kunstenaar of culturele instelling uit de wijk, uit het centrum van Rotterdam of uit de rest van Nederland, Europa of de wereld. Zij zijn op zoek naar culturele samenwerkingspartners die graag met wijkbewoners werken en hun wensen en behoeften begrijpen.

Conclusie: Het lukt de cultuurscouts maar mondjesmaat om verbindingen te leggen met de stedelijke instellingen. Vooral vanuit Rotterdam-Zuid is dat zeer lastig. Zo lang er echter andere, enthousiaste samenwerkingspartners zijn in het kunst- en cultuurnet, binnen en buiten Rotterdam, is dit voor de wijkinitiatieven niet erg van belang. De stedelijke kunst- en cultuurinstellingen laten hierdoor echter wel kansen liggen om nieuw publiek te bereiken.

Verbetering culturele klimaat

De lange termijndoelstelling om het culturele klimaat in een deelgemeente te verbeteren, hangt direct samen met het bereiken van de eerst genoemde doelstelling: 'grotere betrokkenheid van organisaties en personen en bij kunst & cultuur'. Omdat er meer aandacht komt voor kunst & cultuur, zowel bij deelgemeentebestuurders als binnen verschillende projecten en organisaties, verbetert het culturele klimaat. Maar het klimaat wordt natuurlijk ook bepaald door veel andere factoren, zoals: de zetelverdeling in de deelgemeente, welzijnsorganisaties die open staan voor kunst & cultuur en lopende herstructurering die ruimte bieden voor kunstprojecten en culturele activiteiten. Deze factoren lijken momenteel gunstig in de onderzochte deelgemeenten. Dat hier cultuurscouts worden ingezet is in feite een uiting van de ruimte die hier aan kunst & cultuur wordt geboden.

Conclusie: *Hoewel het wellicht nog wat vroeg is om te spreken van een verbetering in het culturele klimaat, zijn er aanwijzingen dat de cultuurscouts hier positief aan bijdragen.*

3.2 Succesfactoren

Uit het voorafgaande blijkt dat een groot deel van de beoogde effecten wordt gerealiseerd. Dit is te danken aan de volgende succesfactoren.

1. Afbakening werkgebied

Het werken op deelgemeenteniveau maakt het mogelijk een goed overzicht te krijgen van mogelijke samenwerkingspartners en bevordert netwerkontwikkeling. De indeling in deelgemeenten geniet bovendien een brede bekendheid en biedt een heldere organisatiestructuur. Deze werkwijze maakt de cultuurscouts goed vindbaar en benaderbaar: zowel voor klanten binnen het werkgebied (bewoners en instanties die iets cultureels willen ondernemen) als van daarbuiten (stedelijke culturele instellingen die iets willen organiseren in de wijken). Bovendien zijn veel klanten, zoals bewoners, bedrijven en scholen, sterk gebonden aan een deelgemeente, en daarbinnen vaak ook weer aan een bepaalde wijk. Daarbij heeft elke deelgemeente wel iets eigens, waar de cultuurscout haar werkwijze op kan aanpassen.

2. Enthousiasme en praktische en beleidsmatige kwaliteiten van de cultuurscouts

De persoonlijke en enthousiaste aanpak van de cultuurscouts wordt keer op keer geroemd. Omdat zij alle vier hun bevoegdheid voor kunst & cultuur uitdragen, werkt dit doorgaans aanstekelijk op de partijen waarmee ze samenwerken. Daarbij blijken ze stuk voor stuk goed in staat om de leiding van een project op zich te nemen en er voor te zorgen dat een initiatief van meer onervaren organisatoren van de grond komt. Naast dit praktische organisatietalent beschikken ze ook over inhoudelijke kwaliteiten. Ze kunnen meedenken in klankbordgroepen, beleidsnota's schrijven en ambtenaren van andere gemeentes te woord te staan. Dit zorgt voor 'goodwill' en een grotere geneigdheid om kunst & cultuur op de agenda te zetten bij bestuurders, binnen en buiten de deelgemeente.

3. Introductie van kunst & cultuur bij nieuwe partijen

Het enthousiasme van de cultuurscouts en de persoonlijke aanpak, in combinatie met hun specifieke expertises en contacten, zorgt voor onverwachte culturele impulsen aan mensen en organisaties die daar eerder niet aan dachten. Door het actief benaderen van organisaties, die niet of nauwelijks met kunst & cultuur bezig zijn (zoals: bedrijven, scholen, bewonersverenigingen en woningcorporaties) komen interessante projecten tot stand. Cultuurscouts blijken actief passende ideeën aan te kunnen dragen en vervolgens mensen op sleeptouw te nemen om die plannen te realiseren, waardoor die, tot hun eigen verbazing, met kunst & cultuur aan de slag gaan.

4. Netwerkvorming via intermediairs

De meeste cultuurscouts kiezen ervoor om wijkbewoners te benaderen via tussenpersonen. Dit omdat het zeer moeilijk en intensief is om met individuele bewoners in contact te komen en vooral om hen op die wijze te mobiliseren. Vaak zijn wijkbewoners goed te bereiken via allerlei clubs, jongerenwerkers, woningcorporaties en andere intermediairs. Bovendien worden op deze manier hanteerbare netwerken opgebouwd.

5. Budget voor ondersteuning van projecten

Het budget van de Stichting NRC waarmee projecten ondersteund kunnen worden, kan deuren openen. Hierdoor worden de scouts serieuzer genomen als samenwerkingspartner. Bovendien kan een geldelijke bijdrage een extra zetje geven: het beoogde project kan erdoor worden gerealiseerd, het kan hierdoor net iets meer om het lijf krijgen of de subsidie kan andere financiers over de streep trekken. Daarbij komt dat voor de verdeling van deze budgetten heldere criteria worden gebruikt, waardoor de cultuurscouts (in tegenstelling tot veel andere subsidiegevers) min of meer kunnen garanderen dat een aanvraag wordt gehonoreerd, wanneer die aan deze criteria voldoet.

6. Brede inzetbaarheid van de cultuurscouts

Door de zeer brede definitie van cultuur die de scouts hanteren, is het mogelijk om zeer uiteenlopende projecten te ondersteunen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen professionele of amateurkunst en er wordt ook geen kwaliteitsoordeel geveld. Daardoor wordt het voor veel en zeer verschillende mensen en organisaties mogelijk om zich op een toegankelijke manier met kunst & cultuur bezig te houden. Ondanks hun laagdrempelige werkwijze, blijkt overigens toch nog wel een enkele klant de scouts te associëren met kunst met een grote K, waardoor hij wordt afgeschrikt. Er zijn echter weinig klanten die hieraan vasthouden na een langer contact met de cultuurscout. Het brede cultuurbegrip maakt een brede inzetbaarheid van de cultuurscout mogelijk.

7. Continuïteit in contacten met klanten

Bij sommige klanten is de relatie met de cultuurscout dynamisch: er wordt op meerdere momenten, voor meerdere projecten en bij allerhande vragen contact opgenomen. Op die manier ontstaat er continuïteit en komt er uit een relatie met één partij veel voort. Er wordt niet 'eens een keertje iets gedaan', maar het wordt iets langdurigs en vanzelfsprekends. Voorwaarde is wel dat het klikt tussen beide partijen, want dan kan er een wisselwerking ontstaan.

3.3 Behoeften, effecten, kansen en voorwaarden per klantgroep

In het navolgende schema zijn de behoeften, gesignaleerde effecten, kansen en voorwaarden voor succesvolle interventie per klantgroep op een rij gezet. Een belangrijke kanttekening is dat er per klantgroep slechts één organisatie is onderzocht. Het kan zijn dat de aangegeven kenmerken ook bij andere leden van deze klantgroepen een rol spelen, maar dit is niet gegarandeerd. Het schema heeft dus een signalerend karakter en is vooral bedoeld als analysekader ter ondersteuning bij het werken met de verschillende klantgroepen en het verder evalueren van de werkzaamheden van de cultuurscout.

KLANTENSHEMA			
KUNSTENAARS			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none">• Subsidies• Projectleiding• Contact met andere kunstenaars• Contact met mogelijke opdrachtgevers• Atelierruimte• Expositieruimte• Hulp bij doorbreken van de bureaucratie	<ul style="list-style-type: none">• Realisatie kunstprojecten dankzij organisatorische en financiële ondersteuning.• Contacten met mogelijke opdrachtgevers en/of andere kunstenaars.	<ul style="list-style-type: none">• Breder inzetten dan alleen in deelgemeente waar ze gevestigd zijn.• Inspiratiebron laten zijn voor andere klanten.	<ul style="list-style-type: none">• Moeten warm lopen voor wijkgericht werken en in kunnen spelen op behoeften en wensen van buurtbewoners.
CULTURELE ONDERNEMERS			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none">• Financiële ondersteuning• Steun bij opstarten bedrijf• Hulp bij verkrijgen van vergunningen• Contact met mogelijke samenwerkingspartners• Ruimte om te werken• Stimulansen om door te gaan	<ul style="list-style-type: none">• Realisatie project dankzij organisatorische en financiële ondersteuning.• Professionalisering dankzij aangedragen contacten: met name met SBAW.• Contacten met samenwerkingspartners uit andere sectoren.	<ul style="list-style-type: none">• Vaker inzetten dan alleen rondom één project.• Meer inhoudelijk advies geven, zodat activiteiten interessant blijven/worden.	<ul style="list-style-type: none">• Moeten initiatiefrijk zijn.• Extra financiële ondersteuning bieden.

BUURTBEWONERS			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Goede contacten met andere bewoners • Verbetering kwaliteit woonomgeving 	<ul style="list-style-type: none"> • Confrontaties met kunst & cultuur. • Verhoging van kwaliteit van het kunst & cultuur-aanbod in de wijk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Onverwachte contacten tot stand brengen, waardoor cohesie in wijk versterkt. • Kunst & cultuur koppelen aan inrichting buitenruimte en renovatie ,waardoor woonomgeving verbetert. 	<ul style="list-style-type: none"> • Moeten open staan voor kunst & cultuur en de kansen die het biedt voor verbetering van onderlinge contacten en woonklimaat.
AMATEURKUNSTCLUBS			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Publiciteit/ bekendheid genereren • Inspiratie opdoen 	<ul style="list-style-type: none"> • Worden bekender, krijgen meer publiciteit. • Krijgen handvaten voor professioneler opereren. 	<ul style="list-style-type: none"> • In contact brengen met stedelijke kunst- en cultuur-instellingen of andere inspirerende partners voor ontmoetingen met kunstenaars en workshops. 	<ul style="list-style-type: none"> • Moeten enigszins open staan voor vernieuwende impulsen van buiten af. • Geen papierwerk! • Actieve benadering met aantrekkelijke suggesties.
BEDRIJVEN EN WINKELIERS			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering kwaliteit omgeving • Imagoverbetering 	<ul style="list-style-type: none"> • Krijgen een beter en genuanceerder beeld van de mogelijkheden van kunst & cultuur. • Krijgen ideeën voor en raken betrokken bij kunst- en cultuurprojecten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn gewend gebruik te maken van netwerken, maken daardoor snel gebruik van cultuurscout en de contacten die zij aandraagt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van individuen met culturele interesse die collega's meekrijgen • Moeten open staan voor kunst & cultuur en de kansen die het biedt voor verbetering van de omgeving.
WONINGCORPORATIES			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Leefbaarheid wijken vergroten • Aantrekkelijke woonmilieus voor verschillende typen bewoners creëren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Krijgen een beter en genuanceerder beeld van de mogelijkheden van kunst & cultuur. • Voegen cultureel element toe aan bestaande projecten. • Werken met kunstenaars van hoge kwaliteit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiden van aantal culturele activiteiten die ism woningcorporaties tot stand komen. • Eventueel opzetten van vast samenwerkingsverband tussen woningcorporaties en cultuurscouts in het kader van leefbaarheid. • Samenwerken met kunstenaars die in dienst zijn van woningcorporaties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Moeten interesse hebben voor het inzetten van kunst & cultuur als onderdeel van herstructureringsprojecten. • Moeten bereid zijn om zelf taken op zich te nemen en niet verwachten dat cultuurscout alles doet.
SCHOLEN			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Culturele samenwerkingspartners voor cultuureducatieve projecten • Subsidies • PR voor culturele activiteiten van de school naar wijkbewoners • PR voor culturele activiteiten in de wijk aan ouders en leerlingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realisering project dankzij aangedragen samenwerkingspartner en organisatorische en financiële ondersteuning. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiden van aantal culturele activiteiten die ism scholen tot stand komen, bijvoorbeeld in het kader van vierjarige cultuurbeleidsplannen van scholen. • Ouders betrekken bij kunst & cultuur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatief dient bij de school te liggen, alleen ondersteuning nodig op de achtergrond.
WELZIJNS- EN JONGERENWERK			
Behoeften	Gesignaleerde effecten	Kansen voor de scouts	Voorwaarden voor succes
<ul style="list-style-type: none"> • Talenten in contact brengen met de juiste verenigingen, instanties en mensen om hen verder te helpen. • Ondersteuning bij evenementen en activiteiten die iets te maken hebben met kunst en cultuur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jonge talenten komen in contact met de personen en instanties, die hen verder kunnen helpen. • Realisering project dankzij organisatorische en financiële ondersteuning. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer kunst & cultuur inbrengen in de activiteiten die worden georganiseerd voor jongeren (en andere doelgroepen). • Talentontwikkeling vastere/structurele vorm geven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klant moet adequate voorselectie maken van jongeren/talenten met wie valt samen te werken. • Er dient te worden ingespeeld op multi-culturele achtergrond van jongeren.

3.4 Drie dimensies om behoeften te peilen

De scouts blijken zeer uiteenlopende rollen in te vullen, ze zijn afwisselend:

- Impresario/programmeur
- Helpdesk/adviseur
- Inspirator
- Bemiddelaar
- Behoeftenonderzoeker
- Beleidsmedewerker
- Organisator
- Voorlichter
- Opjutter/aanjager
- Projectleider
- PR-medewerker
- Sponsorwerver

Om succesvol te zijn als cultuurscout is het zaak de juiste rol te spelen voor de juiste klantgroep. Het kiezen van de juiste rol vereist inzicht in de behoeften van de klant. Het klantenschema toont dat sterk wisselt per klant. De aard van de behoeften hangt echter niet alleen af van de klantgroep waartoe iemand behoort, maar ook van de navolgende drie dimensies:

1. De mate van zelfredzaamheid,
2. Het belang dat wordt gehecht aan kunst & cultuur,
3. Professionele kunst of amateurkunst.

ad. 1: De mate van zelfredzaamheid

In hoeverre kan een klant zelfstandig initiatieven nemen, taken uitvoeren (zoals subsidie aanvragen of pr-voering) en eigen netwerken benutten?

Want: hoe geringer deze zelfredzaamheid, hoe groter de behoefte aan praktische ondersteuning en hoe meer tijd er geïnvesteerd moet worden om het project tot een succes te maken.

ad. 2: Het belang dat wordt gehecht aan kunst & cultuur

In hoeverre behoort het ontwikkelen van kunst- en cultuurprojecten tot de kerntaken van de klant? *Want:* Hoe minder belang men hecht aan kunst & cultuur, hoe harder het nodig is om de klant van de waarde hiervan te overtuigen en inhoudelijke tips te geven over mogelijke culturele samenwerkingspartners.

ad. 3: Professionele kunst of amateurkunst

Wordt er gewerkt met professionele kunst of amateurkunst of met beiden?

Want: voor professionele kunstenaars geldt veelal dat ze behoefte hebben aan vernieuwing, ontwikkeling en visie, waar amateur-kunstenaars vaak tevreden zijn met de huidige status quo en juist vernieuwing uit de weg gaan. Bij de eerste groep dient de vernieuwingsdrang wellicht af te worden geremd om het toegankelijk te houden voor zo veel mogelijk wijkbewoners. Terwijl de tweede groep wellicht uitgedaagd moet worden om nieuwe wegen te bewandelen.

Een belangrijke uitspraak van één van de klanten is dat cultuurscouts precies dienen te weten wanneer ze wel en wanneer ze niet nodig zijn. Cultuurscouts dienen zich niet alleen rekenschap af te leggen over hoe deze drie dimensies zijn ingevuld bij hun klanten om de juiste rollen te kiezen, maar ook om in te schatten hoe ze hun tijd en energie het beste kunnen inzetten. Met name de mate van zelfredzaamheid (vaak, maar lang niet altijd, gekoppeld aan de mate van professionalisering) is hiervoor een cruciale invalshoek.

4 AANBEVELINGEN

Op basis van de gesignaleerde effecten en succesfactoren en de per klantgroep beschreven behoeften, kansen en voorwaarden, zijn in de eerste do's en don'ts voor cultuurscouts geformuleerd. In de tweede paragraaf volgen aandachtspunten voor de financierende. De concrete adviezen en algemene beleidsaanbevelingen zijn bruikbaar voor de ontwikkeling van cultuurscoutwerk binnen en buiten Rotterdam.

4.1 Do's en don'ts voor de cultuurscout

De navolgende aanbevelingen zijn gebaseerd op door de scouts ontwikkelde werkwijzen die als effectief uit de bus komen. Het gaat dus om handelwijzen die grotendeels al door de onderzochte scouts zijn gerealiseerd. Deze 'good practises' zijn op een rij gezet en aangevuld en aangescherpt.

Ontwikkel op basis van een zwakte/sterkte analyse per deelgemeente een 'wijkvisie'.

Een kracht van de scouts is de zeer persoonlijke en enthousiasmerende aanpak en de netwerken die ze mede hierdoor ontwikkelen. Gevaar is echter dat de tot stand gebrachte contacten en resultaten te veel door 'toeval' tot stand komen. Het zou goed zijn als de scouts per deelgemeente een compacte visie ontwikkelen, op basis van een analyse van sterke en zwakke punten in de diverse wijken. De culturele kaart zou daarbij als uitgangspunt kunnen fungeren. In zo'n wijkvisie zijn speerpunten te benoemen, die richting geven aan de invulling van het werk van de scout. Het in paragraaf 3.3 aangegeven schema is te gebruiken om scherpe keuzes te maken. De specificaties per klantgroep in dat schema kunnen helpen om te bepalen welk type klanten prioriteit dient te krijgen en welke doelstellingen en manieren van werken hierbij te verkiezen zijn. Zo'n wijkvisie biedt niet alleen richtlijnen voor de directe praktijk, maar ook voor het lange termijnbeleid in de betreffende deelgemeente.

Zoek naar een goede balans tussen vraaggericht werken en het actief benaderen van mogelijke klanten.

Het uitgangspunt van de scouts is dat ze vraaggericht werken. Aangezien latente behoeften niet altijd in concrete vragen worden aangegeven, is een terughoudende aanpak niet altijd zinvol. Sommige potentiële klanten ervaren geen behoefte aan kunst & cultuur en zijn druk met activiteiten die dichterbij hun dagelijkse werkelijkheid liggen, waardoor ze niet snel zelf contact opnemen. De scouts kunnen vanuit de wijkvisie gericht op zoek gaan naar zulke potentiële klanten. Belangrijk is dat er dan wel altijd zo veel mogelijk wordt ingespeeld op wensen, behoeften en referentiekaders van de betrokkenen, want: kunst & cultuur opdringen is weinig zinvol en kan zelfs averechts werken.

Inventariseer welke groepen nog niet worden bereikt en via welke intermediairs die te bereiken zijn.

Het direct benaderen van wijkbewoners is doorgaans erg arbeidsintensief: contact zoeken via intermediairs is effectiever. Hiermee kunnen echter relevante doelgroepen over het hoofd worden gezien, die ook niet op eigen initiatief contact zoeken met cultuurscouts. Daarom is het zinnig om na te gaan of alle in de wijkvisie genoemde bewonersgroepen worden bediend. De scouts hebben al vastgesteld dat de activiteiten die tot stand komen vaker autochtonen bereiken dan allochtonen. Aangezien deze laatste groep juist vaak goed te bereiken is via intermediairs, is het zaak om de juiste sleutelfiguren binnen de diverse allochtone gemeenschappen op te sporen en aan te spreken. Er is bijvoorbeeld geopperd om meer contact te leggen met multiculturele kunstenaars.

Houdt niet te strikt vast aan de afbakening in deelgemeenten en blij inspringen op positieve attitudes.

Het werken op deelgemeenteniveau heeft aantoonbare voordelen, die hiervoor uit de doeken zijn gedaan. Er moet echter oog blijven voor partijen die deelgemeenteoverschrijdend werken. Bij het kiezen voor een bepaalde kunstenaar is het belangrijker dat die graag met wijkbewoners werkt, dan dat hij of zij in de betreffende deelgemeente woont of werkt, zoals nu nog vaak wordt geëist. Momenteel werken enkele kunstenaars en kunst- en cultuurinstellingen al naar tevredenheid in meerdere deelgemeenten. Het is een goed idee als de Stichting NRC een pool vormt van kunstenaars en instellingen die gemotiveerd in de wijken willen werken.

Stel in gesprekken met externen helder vast wat het werk van een cultuurscout inhoudt.

Het brede cultuurbegrip en de brede inzetbaarheid van de cultuurscouts in combinatie met de uiteenlopende deskundigheden die ze verenigen, heeft tot gevolg dat de functie van cultuurscout niet snel duidelijk is. Zelfs klanten waar cultuurscouts mee samenwerkten, hebben niet altijd een goed beeld. Zo worden ze vaak geassocieerd met de deelgemeente en dus met het verlenen van vergunningen en subsidies. Sommige klanten menen dat de cultuurscouts er primair voor hen zijn, zoals bijvoorbeeld kunstenaars die menen dat zij werk voor hen kunnen creëren, of amateurkunstenaars, die menen dat de scouts er juist voor hen zijn aangezien professionele kunstenaars zichzelf wel weten te redden. Het is daarom belangrijk dat in het eerste contact met klanten en anderen meteen goed helder wordt gemaakt wat men van de cultuurscouts mag verwachten. De in paragraaf 4.2 voorgestelde bijstelling van de functiebenaming, kan ook van meet af aan meer duidelijkheid scheppen.

Duik niet te veel in de rol van 'projectleider' of van 'beleidsmedewerker'.

Cultuurscouts blijken zowel praktische ondersteuning als beleidsmatige ondersteuning te bieden. Deze kwaliteiten worden gewaardeerd, maar vormen ook een valkuil. Doordat projecten niet altijd even gemakkelijk te realiseren zijn, en veel klanten het erg prettig vinden als de cultuurscouts zo veel mogelijk uitvoerende taken binnen een project op zich nemen, dreigt er het gevaar dat de scouts te veel de projectleiding overnemen. Doordat de meeste cultuurscouts zijn ondergebracht bij een deelgemeente, worden zij soms ook geclaimd voor beleidsmatig werk. Het gevaar is dat de scouts of té praktisch of té beleidsmatig bezig gaan. De scouts doen er goed aan om zo nu en dan de rol van 'projectleider' of van 'beleidsmedewerker' op zich te nemen, maar moeten er voor waken dat er niet te veel tijd en energie in het vervullen van die rollen gaat zitten, omdat kan andere activiteiten in het gedrang komen.

Houdt de aanvraag van subsidies uit de cultuurscouthouder zo laagdrempelig mogelijk.

Voor sommige klanten, veelal de vrijwilligersorganisaties zoals clubs die zich met kunstzinnige activiteiten bezig houden, blijkt 'de papierwinkel' die komt kijken bij subsidie-aanvragen erg problematisch. Omdat dit type organisatie doorgaans toch al het minst van subsidie profiteert, is het een goede zaak dat er geld kan worden verdeeld uit de NRC-pot. Dit kan een doorslaggevende prikkel geven en kan bovendien deuren openen voor de scouts, die anders wellicht gesloten bleven. In tegenstelling tot de meeste andere fondsen is er bij de toewijzing van NRC-gelden sprake van regelmatig persoonlijk contact met de aanvrager. Belangrijk is dat de aanvragen voor deze subsidies zo simpel mogelijk blijven en dat de scouts hulp blijven bieden bij de aanvraag daarvan. Daarbij dient er op gelet te worden dat de gefinancierde projecten zich daadwerkelijk op de wijken in de deelgemeente richten.

Biedt ondersteuning bij andere subsidieaanvragen

Een vraag die de scouts vaak krijgen is die of ze ook ondersteuning kunnen bieden bij het zoeken naar andere financiers. Het is daarom een goede zaak dat de cultuurscout Charlois een overzicht heeft gemaakt van relevante fondsen, dat ook door de andere cultuurscouts wordt gebruikt. Ten aanzien van veel klanten blijkt het niet zinvol om dit overzicht, zonder verdere ondersteuning of advies, naar hen door te spelen. Bij deze subsidie-aanvragen is het nog belangrijker dat er hulp wordt geboden bij de aanvragen, omdat ze veelal nog veel meer papierwerk met zich meebrengen dan de NRC-subsidies.

Blijf zoeken naar kansen voor kwaliteitsimpulsen

Nu de cultuurscouts in de vier bestudeerde deelgemeenten ingeburgerd zijn geraakt, blijkt het goed mogelijk om niet alleen in te spelen op directe wensen en behoeften, maar ook zelf inhoudelijke ideeën aan te dragen bij sommige klanten. Dit biedt mogelijkheden om een kwaliteitsimpuls te geven aan de activiteiten die plaatsvinden. Het vertrouwen dat de cultuurscouts inmiddels genieten bij klanten waarmee ze al langer samenwerken, kan ervoor zorgen dat suggesties zeer serieus genomen worden. Hier liggen ook mogelijkheden om bruggen te bouwen tussen wijken en stedelijke kunst- en cultuurinstelling, maar voor zowel wijkinitiatieven als stedelijke culturele instellingen geldt dat ze dan wel voor elkaar open moeten staan. Het bevorderen van zo'n 'open houding' bij beide type organisaties is een belangrijke taak van de cultuurscouts.

Blijf een actief geheugen voor de opgebouwde netwerken binnen de deelgemeente en vertrouw bij sommige klanten niet te veel op het houden van contact via drukwerk of internet

De meeste contacten van de cultuurscouts lijken gebonden aan één bepaald project. De scout ondersteunt dit project een tijdje en moet zich dan weer terugtrekken om andere klanten te kunnen bedienen. Wel wordt getracht om de opgedane contacten goed op de hoogte te houden. Cultuurscout beogen continuïteit te realiseren door:

- hun NAW-bestanden voortdurend te updaten en toegankelijk te maken voor anderen,
- de culturele kaarten met een zekere regelmaat te actualiseren en actief verspreiden,
- aansprekende presentaties van nieuwe projecten tijdens Kunstborrels,
- het verspreiden van informatie over de drie bovenstaande activiteiten in de digitale nieuwsbrieven, maar ook in lokale bladen en andere wijkgebonden informatiekanalen.

Met deze middelen worden echter vooral professionals bereikt, voor het opbouwen en in stand houden netwerken in het informele circuit is het van groot belang om regelmatig op een meer directe te manier te communiceren met partijen waar eerder contact mee is geweest. Voor niet professionele klanten is face to face contact cruciaal. Zo blijken de culturele kaarten succesvol als het gaat om belangstelling vanuit andere regio's, de pers, het deelgemeentebestuur en klanten zoals woningcorporaties, maar andere klanten, zoals allochtone organisaties, en wijkbewoners lijken hier echter niet veel mee te doen. Een persoonlijke benadering, waarbij mondelinge informatie wordt overgedragen en de geestdrift van de scouts merkbaar is, is bij hen veel effectiever.

Het uitgangspunt dat de door de cultuurscouts ondersteunde organisaties of projecten geen religieus karakter mogen hebben, dient niet te rigide toegepast te worden.

Ondanks het brede cultuurbegrip kunnen de cultuurscouts niet worden ingezet voor ondersteuning van instellingen of projecten met een uitgesproken religieus karakter. Hierdoor kan een belangrijk deel van het culturele leven in de wijken geen gebruik maken van de diensten van cultuurscouts: voor veel allochtonen, maar ook voor enkele autochtonen, zijn cultuur en religie nu eenmaal onlosmakelijk met elkaar verbonden. Vanuit de idee dat de scouts bruggen bouwen, is het zinvol contacten te onderhouden met diverse religieuze groeperingen in de wijken: om hen te advies geven en in de ontwikkelde netwerken op te nemen. Zoek zulke groepen op als ze expliciet cultureel of kunstzinnig actief zijn en leg vanuit die activiteiten contact met organisaties die op dezelfde wijze actief zijn. Bijvoorbeeld door verbinding te leggen tussen koren van verschillende gezindten of tussen groepen die zich bezig houden met het kunstzinnig ondersteunen van religieuze rituelen. Met name ten aanzien van de beoogde sociale cohesie in de wijken met veel allochtonen, is zo'n interculturele werkwijze van belang.

Ontwikkel de aanpak verder op basis van voortdurende zelfevaluatie

De stichting NRC is een jonge organisatie, die actief op zoek is naar de meest succesvolle werkwijzen. Met dit onderzoek is een begin gemaakt met het benoemen van algemene succesfactoren en do's en don'ts die in het verlengde daarvan liggen. Tevens is per klantgroep aangegeven wat mogelijke behoeften, welke kansen zich voordoen en welke randvoorwaarden vervuld dienen te worden. Deze succesfactoren en het klantenschema kunnen door de cultuurscouts worden gebruikt en aangescherpt om hun werk in de toekomst zelf te evalueren.

4.2 Algemene beleidsaanbevelingen

Uit dit kwalitatieve onderzoek blijkt dat de centrale doelstelling van de cultuurscouts het beste als volgt geformuleerd kan worden:

Het door adviseren, projectondersteuning, bemiddelen en het opbouwen van netwerken realiseren van een grotere betrokkenheid van organisaties en personen bij kunst & cultuur, zodat het culturele klimaat in de deelgemeente verbetert.

Cultuurscouts zijn het meest effectief wanneer zij verbindingen tot stand brengen tussen verschillende partijen binnen en buiten de deelgemeente en tussen de deelgemeenten onderling, waardoor ze zorgen voor inspirerende, culturele activiteiten in de wijken. Hun enthousiasme en doorzettingvermogen (door een klant verwoord als: 'Charlie's Angels' die het wel even regelen), in combinatie met hun expertises en uitgebreide netwerken, zorgen voor belangrijke impulsen aan mensen en organisaties. Hierbij kan het gaan om partijen die voorheen geen culturele activiteiten ontplooiden.

Hieronder volgen enkele aandachtspunten voor de subsidiërende overheden voor de verdere ontwikkeling van het beleid ten aanzien van de cultuurscouts.

Wijkenvisies met prioriteitsvaststelling per deelgemeente nodig

Er zijn door de rijksoverheid en de gemeente Rotterdam uiteenlopende doelstellingen geformuleerd (zie paragraaf 1.4). Daarbij fluctueren de doelstellingen per deelgemeente, omdat de context per deelgemeente uiteenloopt (zie paragraaf 1.2). Waar in de ene deelgemeente amateurkunst hoogtij viert, wordt in de andere een groot deel van de activiteiten ondernomen door professionals en waar in de ene deelgemeente veel aanbod van beeldende kunst is, gaat het in de andere meer om muziek of dans. Ook de belangrijkste bewonersgroepen verschillen. De ene deelgemeente heeft een grote Antilliaanse gemeenschap, in de andere wonen veel Marokkanen en in de ene deelgemeente is het belangrijk dat er meer voor jongeren wordt georganiseerd, in de andere zitten juist ouderen daarop te wachten. Bovendien is in de ene deelgemeente de lokale politiek cultuurgezin en in de andere niet en functioneert in de ene deelgemeente het welzijnswerk prima en in de andere niet. Door deze verschillen leggen de cultuurscouts elk hun eigen accenten in hun werk. Daarbij spelen de uiteenlopende achtergronden van de scouts een rol (zie paragraaf 1.3). De een is afkomstig uit het ouderenwerk in dezelfde deelgemeente en bouwt voort op de daarbij opgedane ervaringen en contacten, de ander is afkomstig uit de cultuursector en profiteert van haar grote netwerk binnen het stedelijke kunst- en cultuurcircuit. In het voorgaande is al geconstateerd hoe belangrijke een persoonlijke aanpak is voor het werk van de cultuurscout: daarmee kunnen mensen over de streep worden getrokken. De persoonsgebonden invulling van het werk en de verschillen tussen de deelgemeenten rechtvaardigt een variatie in prioriteitsstellingen en werkwijzen van de scouts. Voorkomen moet worden dat door deze verscheidenheid niet meer duidelijk is wat de cultuurscouts te doen staat. Daar leven momenteel nogal wat onduidelijkheden over. Moeten alle initiatieven afkomstig zijn uit de deelgemeente of mogen ze ook van daarbuiten komen? Dienen de scouts vraaggericht te werken of moeten ze zo nu en dan zelf initiatieven nemen? Moeten de bewoners actief benaderd worden of is werken via een intermediair beter? Met de in de vorige paragraaf aanbevolen compacte wijkenvisies zijn per deelgemeente richting gevende speerpunten te bepalen. Uit de in paragraaf 3.4 aangegeven klantdimensies blijkt dat het bedienen van bepaalde klanten (zoals bepaalde vrijwilligersorganisaties, organisaties die zich normaal niet op kunst & cultuur richten en amateurkunstenaars) relatief veel ondersteuning vereisen. Wanneer uit de wijkenvisie blijkt dat de juist dit soort groepen meer aandacht verdienen, kan dat consequenties hebben, namelijk: de uitbreiding van de uren van de betreffende scout of het schrappen van een aantal taken.

Uitgangspunt loslaten dat cultuurscouts op korte termijn misbaar moeten zijn

Cultuurscouts zijn de aangewezen partij om voor continuïteit in culturele initiatieven in de deelgemeente te zorgen. Om een structurele verbetering van het culturele klimaat in de deelgemeenten te realiseren, dienen de scouts zich zeer actief op te stellen en voortdurend de vinger op de pols te houden. Gezien de voortdurende dynamiek binnen het politieke, sociale en culturele circuit lijkt het niet waarschijnlijk dat zij op korte termijn 'misbaar' kunnen worden, waar ze nu vanuit gaan. De scouts dienen de kans te krijgen om zich in een deelgemeente te verankeren en een beleid voor de lange termijn te ontwikkelen.

Bijstelling van de functiebenaming

De cultuurscouts geven aan dat het 'cultuur scouten' in de zin van het opsporen van verborgen talenten niet het doel van hun werk kan zijn. Dit is veel te arbeidsintensief en het is nog maar de vraag wat dit oplevert, want: zijn er wel zo veel verborgen, individuele talenten te scouten? Daarbij komt dat het beoordelen van de mate van talent en het artistiek gezien verder helpen van deze talenten een specifieke expertise vereist waarop de cultuurscouts niet zijn geselecteerd. Dit betekent overigens niet dat de scouts niet bijdragen aan de ontwikkeling van culturele initiatieven. Dit doen ze aan de lopende band. Het gaat dan echter om zakelijke ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van advies over subsidieaanvragen of bij het organiseren van activiteiten, maar vooral ook om doorverwijzing naar de juiste instanties en mensen, die initiatieven een stapje verder helpen. De term 'cultuurscout' is debet aan het misverstand dat de scouts de wijken afstruinen op zoek naar talenten. Een wijziging in deze naam: naar 'cultuurmakelaar', 'cultuorkoppelaar' of 'cultuurbemiddelaar', kan de werkelijke inhoud van de functie verduidelijken. Ook de missie van de stichting NRC ('het ondersteunen van ontlukende culturele initiatieven en talenten in de wijken van Rotterdam') kan worden bijgesteld door 'talenten' te schrappen.

Passende locatie

Volgens de geraadpleegde klanten zijn de scouts soms op verkeerde plekken ondergracht, bij de deelgemeente, in een theater of bij een welzijnsstichting Zuidplein. Hierdoor ontstaat het gevaar dat ze te veel met die organisaties worden geassocieerd. Bovendien zouden ze beter op meer laagdrempelige plekken moeten zitten, bijvoorbeeld in een Lokaal Cultureel Centrum of in een winkelpand.

Geen geforceerde verbinding tussen wijkinitiatieven en stedelijke kunst-en cultuurinstellingen nastreven

In het Rotterdamse Actieplan Cultuurbereik wordt het leggen van verbindingen tussen stedelijke culturele instellingen en initiatieven uit de wijken als een belangrijke taak van de cultuurscouts gezien. Probleem is echter dat veel stedelijke instellingen niet staan te trappelen om in de wijken actief te zijn. Zij hebben lang niet altijd de motivatie om daarvoor voldoende mankracht en middelen in te zetten. Zonder dat is de kans klein dat er een goed project van de grond komt. En zelfs als dat wel lukt, is de kans niet groot dat de instelling ermee door zal gaan wanneer de Actieplan Cultuurbereiksubsidie wegvalt. Wijkinitiatieven hebben er vooral baat bij als een instelling of kunstenaar het leuk en belangrijk vindt om in de wijk te werken, daar goede ideeën over heeft en kan aansluiten op hun wensen en behoeften. Of het om een Rotterdamse stedelijke instelling gaat is daarbij niet van belang. Het ligt dus meer voor de hand dat cultuurscouts wijkinitiatieven in contact brengen met kunst- en cultuurinstellingen en kunstenaars die hart voor de zaak hebben en die aansluiten bij de wensen en behoeften in die wijk, dan dat ze stedelijke culturele instellingen krampachtig proberen over te halen om iets in hun deelgemeente te doen. Als het lukt om een stedelijke kunst- en cultuurinstelling op een behoefte uit de wijk te laten aansluiten, is dat een goede zaak. Samenwerking met stedelijke instellingen moet echter geen doel op zich worden. Wel ligt het voor de hand om altijd eerst te putten uit de Rotterdamse pool van geschikte instellingen (zoals bijvoorbeeld: SKVR of Villa Zebra), voordat er buiten Rotterdam wordt gezocht. Uiteindelijk is het toch ook de bedoeling dat er bruggen worden gebouwd naar de Rotterdamse kunst- en cultuurinstellingen buiten de wijk. Wat de effecten zijn van de bruggen die er naar de gevestigde podiumkunstinstanties en naar de musea worden gebouwd, staat centraal in het kwalitatieve onderzoek naar de effecten van het Rotterdamse Actieplan Cultuurbereik van volgend jaar.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Heijne, M. (2004) Aanvraag Actieprogramma Cultuurbereik 2005. Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur.

Heijne, M. (2005) Aanvraag Actieprogramma Cultuurbereik 2006. Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur.

Heijne, M. (2006a) Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur. Verslag Actieprogramma Cultuurbereik 2005.

Heijne, M. (2006b) Jaarverslag 2005. Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur.

Heijne, M. (2006c) Overzicht klanten, diensten en uren 2005. Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur.

Hulman, S. (2005) Brief aan staatssecretaris Van der Laan inclusief overzicht doelstellingen en prestatie-indicatoren van het Rotterdamse Actieprogramma Cultuurbereik 2005-2008.

Svedlin, A. (2005) Aanvraag Actieplan Cultuurbereik 2005-2008. Gemeente Rotterdam.

BIJLAGE: OVERZICHT GEÏNTERVIEWDEN

Algemeen

Mark Heijne (directeur stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur (NRC))

Charlois

Jolanda Copier (cultuurscout)

Ivo van den Baar (kunstenaar (lid Kunstenaarsinitiatief Wandschappen), initiatiefnemer kunstproject)

Mostafa Limouri (jongerenwerker Charlois Welzijn, organisator Block Party)

IJsselmonde

Sanne Nelissen (cultuurscout)

Conny Winkels (bestuurslid schilderamateurclub Chabotgroep)

Rob Arissen (bestuurslid Bewonersvereniging Hordijkerveld)

Wil van der Sijde (bestuurslid Bewonersvereniging Hordijkerveld)

Hoogvliet

Carolien Ruigrok (cultuurscout)

Jaco ter Steege (parkmanager Stichting Samenwerkende Bedrijven Gadering)

Marlies Bruning (medewerker Woonbron, projectleider Imagocampagne Hoogvliet & kunstproject Mozaïek)

Kralingen-Crooswijk

Margot van Asseldonk (cultuurscout)

Marleen van den Berg (docent en cultuurcoördinator Brede school Arentschool)

Bob van der Lugt (hoofd Theaterschool en Schrijversschool SKVR)

Melissa Strangio (initiatiefnemer en uitvoerder Art&Gineering: project Scooterdesign)

Abderrazzak Soula (deelnemer Art&Gineering: project Scooterdesign)